

*PROGRAM REWITALIZACJI
GMINY KOLUSZKI na lata 2016-2023
ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR.....
RADY MIEJSKIEJ W KOLUSZKACH
Z DNIA.....*

**Program Rewitalizacji
Gminy Koluszki
na lata 2016-2023**

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

SPIS TREŚCI

I	WSTĘP.....	4
II	PODSTAWY PRAWNE	5
III	POWIĄZANIE PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY.....	6
IV	DEFINICJA I WYZNACZENIE ZASIĘGÓW PRZESTRZENNYCH OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH. CEL REWITALIZACJI.....	8
V	DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH. ROZWIĄZANIA I REKOMENDACJE	15
1)	Dane wyjściowe.....	15
a)	Finanse Gminy Koluszki.....	17
2)	Pogłębiona analiza sfery społecznej.....	20
a)	Demografia.....	20
b)	Rynek pracy.....	23
c)	Bezpieczeństwo.....	26
d)	Usługi publiczne: przebudowa bazy edukacyjnej oraz program edukacji regionalnej.....	27
3)	Analiza sfery przestrzenno- funkcjonalnej gminy	31
a)	Infrastruktura komunikacyjna miasta i gminy	31
b)	Ciągi komunikacyjne o charakterze niskoemisyjnym.....	32
4)	Analiza sfery gospodarczej.....	34
5)	Analiza sfery technicznej	35
a)	Gospodarka środowiskowa	35
6)	Analiza sfery środowiskowej	36
7)	Wnioski ogólne dla diagnozowanych obszarów tematycznych. Wizja stanu obszaru zdegradowanego po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	46
	ANALIZA S.W.O.T.....	48
VI	LISTA PLANOWANYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ.....	51

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

1) Oczekiwane wskaźniki realizacji Programu.....	51
2) Karty projektów	56
3) Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć.....	71
4) Ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych	73
VII MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM REWITALIZACJĄ.....	75
VIII MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI – PARTYCYPACJA SPOŁECZNA.....	76
IX WDRAŻANIE, REALIZACJA, MONITORING ORAZ OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ PROGRAMU REWITALIZACJI. WPROWADZENIE DZIAŁAŃ KORYGUJĄCYCH.....	78
X KONSULTACJE SPOŁECZNE (BADANIA ANKIETOWE).....	81
XI OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	100
XII PODSUMOWANIE	100
XIII SPIS RYSUNKÓW	103
XIV ŹRÓDŁA	104

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

I WSTĘP

Problemy o znaczeniu strategicznym, które stoją przed podmiotami życia publicznego w dużej mierze są niezależne od istniejących struktur administracyjnych zarządzania procesami rozwojowymi. Sytuacja taka wymaga odejścia w ramach polityki przestrzennej od tradycyjnie definiowanych obszarów interwencji, np. obszary miejsko-wiejskie versus miasto, na rzecz zindywidualizowanego podejścia do różnych terytoriów wyznaczanych na podstawie cech społeczno-gospodarczych i przestrzennych w ujęciu dynamicznym (KPZK 2030).

Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym, czyli *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)* oraz *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR 2010-2020)* w systemie zarządzania rozwojem Polski przyjmują koncepcję opartą o podejście ukierunkowane terytorialnie. Na poziomie regionalnym wyżej wymienione podejście realizuje się głównie poprzez regionalne programy operacyjne uzupełniane innymi formami finansowania (np. programy krajowe).

Podejście zintegrowane, realizujące szersze formuły zadaniowe oraz określony pakiet interwencji projektowych realizowanych przy współudziale środków Unii Europejskiej leży u podstaw opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

II PODSTAWY PRAWNE

Podstawą prawną przygotowania Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki są *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* (Warszawa, 2 sierpnia 2016 r., MR/H 2014-2020/20(2)08/2016).

Dokument wskazany powyżej stanowi fundament opracowania Programu Rewitalizacji, który łączy w sobie zasady podejścia zintegrowanego w zakresie rozwiązywania problemów społeczności lokalnej. Dodatkowo ramy prawne przedmiotowej Diagnozy wyznaczają także:

- a. Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku,
- b. Umowa Partnerstwa przyjęta przez Radę Ministrów 8 stycznia 2014 roku.

Wybierając i programując główne cele, które powinny być osiągnięte w ramach poszczególnych działań, uwzględniono również następujące dokumenty planistyczne:

- a. Strategię Europa 2020,
- b. Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030,
- c. Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- d. Strategię Województwa Łódzkiego do 2020 roku.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

III POWIĄZANIE PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY

Celem zasadniczym Programu Rewitalizacji jest wyprowadzenie wybranych obszarów Gminy Koluszki ze stanu dezintegracji struktury przestrzenno-funkcjonalnej drogą eliminacji zjawisk i procesów, które spowodowały ten stan. Założenie to umiejscawia Program Rewitalizacji w szerszym kontekście programowym, a mianowicie jako elementu całościowej strategii kierowania i zarządzania rozwojem lokalnym. Uzasadnieniem takiego podejścia jest fakt, że Program Rewitalizacji jest spójny ze:

1. Strategią Promocji Gminy Koluszki na lata 2013-2020,
2. Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020,
3. Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, a także z częścią zapisów, zawartych w dokumentach planistycznych Powiatu Łódzkiego Wschodniego oraz Województwa Łódzkiego.

Spójność tak rozumianej koncepcji rewitalizacji z celami strategicznymi rozwoju gminy wymaga zapewnienia zintegrowanego z tymi celami zbioru projektów rewitalizacyjnych.

Projekty te winny łączyć cele społeczne z ekonomicznymi, inwestycyjne z zadaniami socjalnymi lub gospodarczymi, umożliwiając bardziej skuteczne pokonywanie zjawisk kryzysowych.

Powyższe, zasadnicze założenia koncepcyjne tworzą warunki ramowe dla całej operacji rewitalizacyjnej. Ujęcie koncepcji rewitalizacji w kategoriach rekonstrukcji i integracji przestrzenno-funkcjonalnej struktury gminy wynika z potrzeby wzmocnienia i dowartościowania istniejących na obszarze rewitalizacji potencjałów oraz usuwania (lub przynajmniej łagodzenia) deficytów rozwojowych.

Na obszarze objętym programem rewitalizacji, realizującym integrację przestrzeni publicznej, zasadnicze znaczenie warunkujące jej osiągnięcie przypisuje się:

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

- funkcji socjalno-ekonomicznej, zaangażowanej w poprawę bytu „tkanki społecznej”,
- funkcji mieszkaniowej i mieszkalno-usługowej, prowadzącej do wyrównania standardu zamieszkania i obsługi mieszkańców w oparciu o cele rewitalizacji implantacyjnej,
- działaniom zmierzającym do eliminacji zjawisk kryzysowych w przestrzeni życia publicznego oraz zapewnienia ładu przestrzennego w ujęciu rewitalizacji integracyjnej i implantacyjnej.

Podsumowując dotychczasowe ustalenia należy stwierdzić, że obszary gminy objęte Programem Rewitalizacji znajdują się obecnie pod presją trzech zasadniczych negatywnych czynników:

- społeczno-ekonomicznych skutków transformacji, prowadzących do marginalizacji i wykluczenia społecznego jego mieszkańców,
- dekapitalizacji i degradacji substancji (istniejącej zabudowy),
- dezintegracji struktury funkcjonalno-przestrzennej, wymagającej nowego ukształtowania przestrzeni publicznej.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

IV DEFINICJA I WYZNACZENIE ZASIĘGÓW PRZESTRZENNYCH OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH. CEL REWITALIZACJI.

Obszary miejsko-wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych mają szczególne znaczenie dla rozwoju całego województwa. Pośrednie sąsiedztwo z najważniejszymi ośrodkami regionu powoduje, że miasto i gmina Koluszki znajduje się w strefie bezpośredniego oddziaływania potencjału rozwojowego. Przewagę konkurencyjną zyskuje również dzięki dobrym połączeniom komunikacyjnym z miastami o znaczeniu regionalnym, czy też miastami pełniącymi rolę centrów ponadlokalnych i subregionalnych.

Poziom rozwoju jednostek miejsko-wiejskich niesie za sobą także negatywne konsekwencje. W gminie zauważalne jest silne zjawisko suburbanizacji, w tym również suburbanizacji funkcjonalnej. W gminach miejsko-wiejskich zakwalifikowanych do kategorii obszaru zdegradowanego, zauważalne jest również zjawisko zatracania pierwotnych funkcji wiejskich, na rzecz zupełnie obcych dla tych jednostek funkcji miejskich. Ponadto wyraźny jest również napływ ludności miejskiej na tereny wiejskie, co powoduje liczne konflikty społeczne i kulturowe.

Codziennie dojazdy do pracy pomiędzy ośrodkami miejskimi a obszarami wiejskimi powodują nasilanie się zjawiska kongestii¹. Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy Gminy Koluszki zakwalifikowanej do obszaru zdegradowanego ma niezwykle istotne znaczenie dla rozwoju ośrodka wiejskiego ze względu na silne powiązania społeczno – gospodarcze i komunikacyjne. Gmina Koluszki pełni również rolę przekaźników dyfuzji procesów rozwojowych na obszary wiejskie wymagające wsparcia. Dlatego też, tak istotne znaczenie dla rozwoju województwa mają działania na rzecz wspierania obszarów zdegradowanych tego typu.

¹ **kongestia** - występuje na niektórych odcinkach sieci i węzłach transportowych, szczególnie na obszarach wysoko zurbanizowanych lub na trasach łączących ze sobą ośrodki o dużej sile wzajemnego ciążenia. Objawia się dużym zmniejszeniem średniej prędkości ruchu, długotrwałymi zatorami, rozlewaniem się na sieci dojazdowe,

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Celem zasadniczym Programu Rewitalizacji jest wyprowadzenie wybranych obszarów Gminy Koluszki ze stanu dezintegracji struktury przestrzenno-funkcjonalnej drogą eliminacji zjawisk i procesów, które spowodowały ten stan.

Na obszarze Gminy Koluszki objętym programem rewitalizacji, realizującym integrację przestrzeni publicznej, zasadnicze znaczenie warunkujące jej osiągnięcie przypisuje się:

- funkcji socjalno-ekonomicznej, zaangażowanej w poprawę bytu „tkanki społecznej”,
- funkcji mieszkaniowej i mieszkalno-usługowej, prowadzącej do wyrównania standardu zamieszkania i obsługi mieszkańców w oparciu o cele rewitalizacji implantacyjnej,
- działaniom zmierzającym do eliminacji zjawisk kryzysowych w przestrzeni życia publicznego oraz zapewnienia ładu przestrzennego w ujęciu rewitalizacji integracyjnej i implantacyjnej.

Podsumowując dotychczasowe ustalenia należy stwierdzić, że obszary objęte Programem Rewitalizacji miasta i gminy Koluszki znajdują się obecnie pod presją trzech zasadniczych negatywnych czynników:

- społeczno-ekonomicznych skutków transformacji, prowadzących do marginalizacji i wykluczenia społecznego jego mieszkańców,
- dekapitalizacji i degradacji substancji (istniejącej zabudowy),

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

- dezintegracji struktury funkcjonalno-przestrzennej, wymagającej nowego ukształtowania przestrzeni publicznych na tym obszarze.

Należy zwrócić szczególną uwagę, iż celem rewitalizacji na terenie miasta i gminy Koluszki jest:

- **wsparcie środowisk najbardziej potrzebujących,**
- **aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców,**
- **regeneracja przestrzeni publicznej i stymulacja rozwoju mikroprzedsiębiorczości,**
- **poprawa bezpieczeństwa publicznego,**
- **rewitalizacja obszarów historycznych.**

Na podstawie *Wytycznych* oraz danych statystycznych stwierdzić należy, iż w Gminie Koluszki występują objawy stanu kryzysowego, który jest spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, a w szczególności:

- poziomu edukacji oraz kapitału społecznego (relatywnie niski),
- poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym (niewystarczający),
- bezrobocia (wskaźnik charakterystyczny dla regionu),
- ubóstwa (średni wskaźnik właściwy dla regionu),
- przestępczości (relatywnie niski).

Wyznaczenie obszaru podlegającego rewitalizacji cechuje **niejednorodność problemowa w zakresie podstawowych usług publicznych** rozumianych, jako połączenie i rozwiązanie sieciowe sprzyjające kompleksowym interwencjom strategicznym.

Uwaga: Należy zwrócić szczególną uwagę na charakter wzajemnej komplementarności poszczególnych elementów potencjalnej interwencji, które są wzajemnie uzupełniającą się treścią będącą wynikiem wspólnych obszarów problemowych. Gmina Koluszki w swojej integralności terytorialnej i problemowej posiada zbiór cech dystynktywnych i właściwych dla określania perspektywicznej wspólnoty oddziaływania na całość obszaru.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Powodem objęcia Programem Rewitalizacji wskazanych i opisanych poniżej obszarów miasta i gminy Koluszki jest zidentyfikowanie miejsc i zjawisk o charakterze dysfunkcyjnym, wymagających podjęcia działań o charakterze rewitalizacyjnym.

Identyfikacja obszarów dysfunkcyjnych, na których trudne byłoby wykorzystanie skwantyfikowanych wskaźników, ze względu na fakt, że są to obszary niezamieszkane lub słabo zaludnione, wyraźnie jednak zdegradowane na tle gminy i niezdolne do pełnienia funkcji prorozwojowych, wymagające natomiast zdecydowanych działań rewitalizacyjnych w celu nadania im nowej roli w tkance urbanistycznej.

W tym przypadku należy dokonać ich szczegółowego opisu, ze wskazaniem powodów, dla których powinny zostać poddane działaniom rewitalizacyjnym.

Obszary zdegradowane:

l.p.	Miejscowość/ obszar	Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe
1.	m. Koluszki, plac przy ul. Rynek	Plac przy ul. Rynek pełni obecnie funkcję półdzikiego okresowego targowiska. Praktycznie nie uległ zmianie od 50 lat. Rewitalizacja polegać będzie na uporządkowaniu spontanicznie zagospodarowanej przestrzeni handlowej, stworzenia właściwych warunków dla drobnego handlu, usprawnienie komunikacji wokół tego miejsca np. utworzenie parkingów, dostosowanie miejsca do funkcji rekreacyjnych i kulturalnych. Rewitalizacja poprawi infrastrukturę techniczną, uporządkuje przestrzeń publiczną, stworzy warunki do drobnego handlu i usług.
2.	m. Koluszki, pierzeja przy ul. 3 Maja	Tereny przy ul. 3 Maja i Brzezińskiej oraz tereny historycznie związane z koleją wokół dworca kolejowego to obszar ścisłego centrum miasta zdegradowany technicznie i społecznie np. poprzez lokowanie tam mieszkań komunalnych i osób zagrożonych wykluczeniem.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		Obecnie pełni zróżnicowane funkcje w tym komunikacyjne i handlowo usługowe. Rewitalizacja polegać będzie na odnowieniu substancji mieszkaniowej, i infrastruktury technicznej, uporządkowaniu komunikacji, przystosowaniu obszaru do funkcji reprezentacyjnego centrum miasta, z elementami kulturalnymi i rekreacyjnymi. Odnowieniu obiektów zabytkowych i wartościowych kulturowo. Obszar ten jest miejscem zbiegania się komunikacji kolejowej, kołowej, i szlaków turystycznych – pełni rolę kluczowego węzła komunikacyjnego. Działania rewitalizacyjne uporządkują infrastrukturę techniczną i podniosą jakość przestrzeni społecznej. Dostosują ją do nowych funkcji. Stworzone zostaną nowe lokale służące rozwojowi usług i handlu w tym obsługi ruchu turystycznego i podróży. Wzbogacona zostanie oferta kulturalna miasta. Właściwe zagospodarowanie i organizacja przestrzeni publicznej, wyposażenie ulic w niezbędną infrastrukturę techniczną oraz w elementy małej architektury i zieleni miejskiej, odnowa substancji mieszkaniowej i obiektów infrastruktury społecznej to działania mające na celu poprawę wizerunku miasta, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i poprawę życia mieszkańców
3.	m. Koluszki, pierzeja przy ul. Polnej, tereny po byłej cegielni wymagające rewitalizacji.	Obszar poprzemysłowy przy ul. Polnej rewitalizowany będzie przez utworzenie terenów rekreacyjnych, kompleksu o funkcjach wypoczynkowych, sportowych i kulturalnych. W sferze materialno – przestrzennej uporządkowane zostaną zdegradowane tereny, utworzona zostanie nowa infrastruktura techniczna wpisująca się w już istniejące w przestrzeni publicznej szlaki turystyczne. Powstanie obiektów o funkcjach rekreacyjnych przyczyni się do rozwiązania problemów społecznych np. utworzenie nowych miejsc pracy

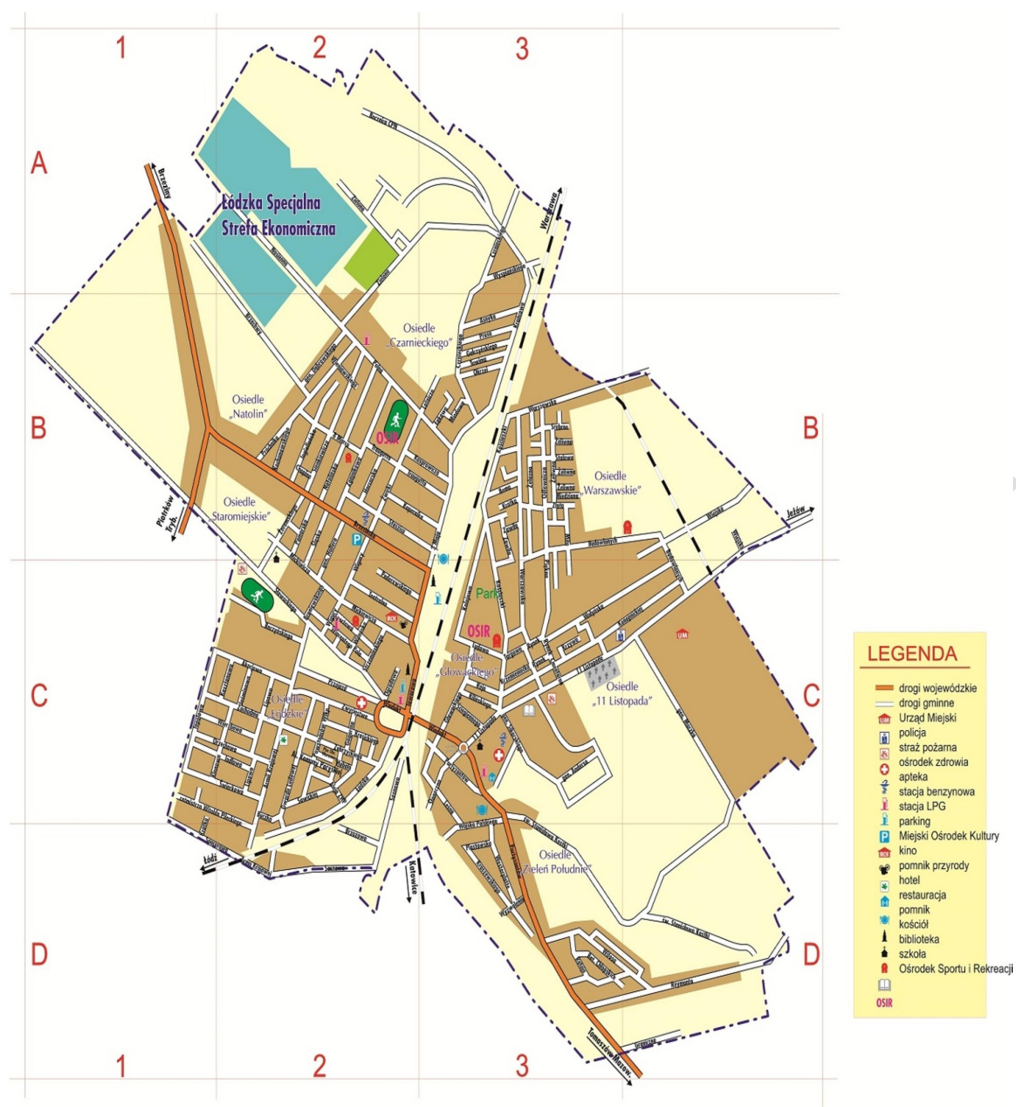
Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		i wsparcie mikroprzedsiębiorczości.
4.	m. Gałków Mały, ul. Wojska Polskiego	Obszar dawnej jednostki wojskowej w Gałkowie Małym rewitalizacja będzie polegała na przebudowie i remoncie budynków dawnej jednostki wojskowej wraz z zagospodarowaniem terenu – adaptacja na Centrum Opiekuńcze i Medyczno-Rehabilitacyjne

Uwaga! Należy zaznaczyć, że wskazywane obszary nie mają jednorodnego charakteru urbanistycznego pod względem płynnego łączenia się ze sobą poszczególnych ulic, niemniej jednak występująca koncentracja problemów oraz inwestycji stwarza podstawę do stwierdzenia o jego koherentności². Na podstawie analizy wskaźnikowej przyjętej dla Programu Rewitalizacji wskazuje się trzy obszary zdegradowane podlegające rewitalizacji mieszczące się w granicach administracyjnych miasta Koluszki.

² koherentny- będący spójną całością

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Rys. Plan miasta Koluszki

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

V DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH. ROZWIĄZANIA I REKOMENDACJE

1) Dane wyjściowe

Gmina Koluszki położona jest w środkowej części województwa łódzkiego, w powiecie łódzkim wschodnim, na wschód od miasta Łodzi. Od północy graniczy z gminami Brzeziny i Rogów (powiat brzeziński), od północnego wschodu z gminą Jeżów (powiat brzeziński), od wschodu z gminami Żelechlinek i Budziszewice (powiat Tomaszów Mazowiecki), od południa z gminami Ujazd i Rokiciny (powiat Tomaszów Mazowiecki) od południowego zachodu z gminą Brójce, od zachodu z gminą Andrespol.

Pod względem położenia geograficznego gmina Koluszki znajduje się w Mezuregionie Wzniesień Łódzkich należącym do Wzniesień Południowo-Mazowieckich. Łączy łagodne równiny Nizy Środkowo-polskiego falistymi wyniesieniami Garbu Łódzkiego-pozostałością dawnych lodowców. Uroku całości dodaje malownicza dolina rzeki Mrogi rozcinająca tereny na północny zachód od miasta.

Gmina Koluszki położona jest w bliskiej odległości od wielkomiejskich ośrodków przemysłowych i regionalnych:

- 27 km od Łodzi,
- 41 km od Piotrkowa Trybunalskiego,
- 125 km od Warszawy,
- 33 km od Tomaszowa Mazowieckiego.

Gmina Koluszki ma korzystne położenie komunikacyjne (jeden z największych w Polsce węzłów kolejowych). Miasto leży na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych Warszawa – Łódź, Warszawa - Katowice oraz Łódź – Tomaszów Mazowiecki – Radom.

Powierzchniową sieć hydrogeologiczną Gminy Koluszki buduje na północnym-zachodzie i północnym-wschodzie gminy rzeka Mroga i rzeka Rawka, które są dopływami rzeki Bzury, natomiast na południowym- wschodzie

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

rzeka Piasecznicza będąca dopływem rzeki Pilicy. Przez obszar Gminy Koluszki przebiega naturalny dział wodny pomiędzy zlewniami rzek Bzury i Pilicy, co powoduje okresowy deficyt wody na tym terenie. Na rzece Mrodze w miejscowości Lisowice utworzony jest mały zbiornik zaporowy.

Na obszarze gminy zlokalizowanych jest także kilka obszarów źródłowych cieków powierzchniowych, które stanowią strefy alimentacji wód powierzchniowych.

Podstawowe poziomy wodonośne związane są z utworami czwartorzędowymi i kredowymi. Poziomy wód w osadach czwartorzędowych są nieregularne, związane z dolinnymi osadami plejstocenu i holocenu. Występują też jako wody zawieszone (soczewki) w glinach zwałowych, ich zasobność jest jednak niewielka. Podstawowy poziom wodonośny odnaleźć można w piaskach i żwirach, podścielonych od spodu nieprzepuszczalną warstwą glin południowopolskich. Przepuszczalność gruntów na obszarze gminy jest zróżnicowana, a głębokość zwierciadła wody zwiększa się w miarę oddalania się od dolin rzecznych i jest to związane z morfologią terenu.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

a) Finanse Gminy Koluszki

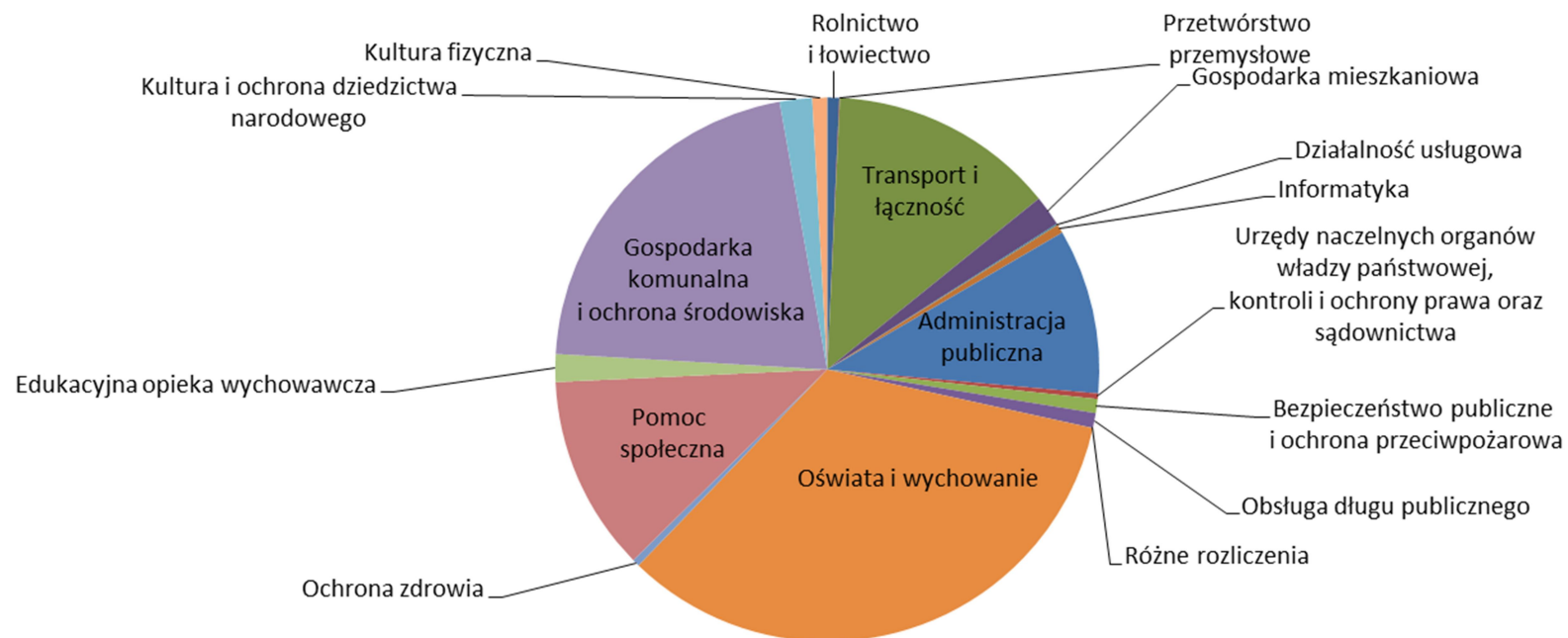
Poniższe wykresy przedstawiają wydatki i dochody Gminy Koluszki wg działów klasyfikacji budżetowej w roku 2015.

Suma wydatków z budżetu Gminy Koluszki wyniosła w 2015 roku 72,7 mln zł, co daje 3,07 tys. zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 44,8 % w porównaniu do roku 2009. Największą część budżetu Koluszek – 33,7% została przeznaczona na dział 801 - Oświata i wychowanie. Duża część wydatków z budżetu przeznaczona została na dział 600 - Transport i łączność (13,4%) oraz na dział 852 - Pomoc społeczna (11,6%). Wydatki inwestycyjne w 2015 r. stanowiły 27% wydatków ogólnych gminy

Suma dochodów do budżetu Koluszek wyniosła w 2015 roku 71,9 mln zł, co daje 3,04 tys. zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 49% w porównaniu do roku 2009. Największą część dochodów wygenerował dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (49,0%). Duża część wpływów pochodzi z działu 758 - Różne rozliczenia (18,5%) oraz z działu 852 - Pomoc społeczna (8,6%). W budżecie Koluszek wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 658 zł na mieszkańca (22,5%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 14,5 zł na mieszkańca (0,5%). Inne dochody podatkowe, ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw, stanowiły 22,6%.

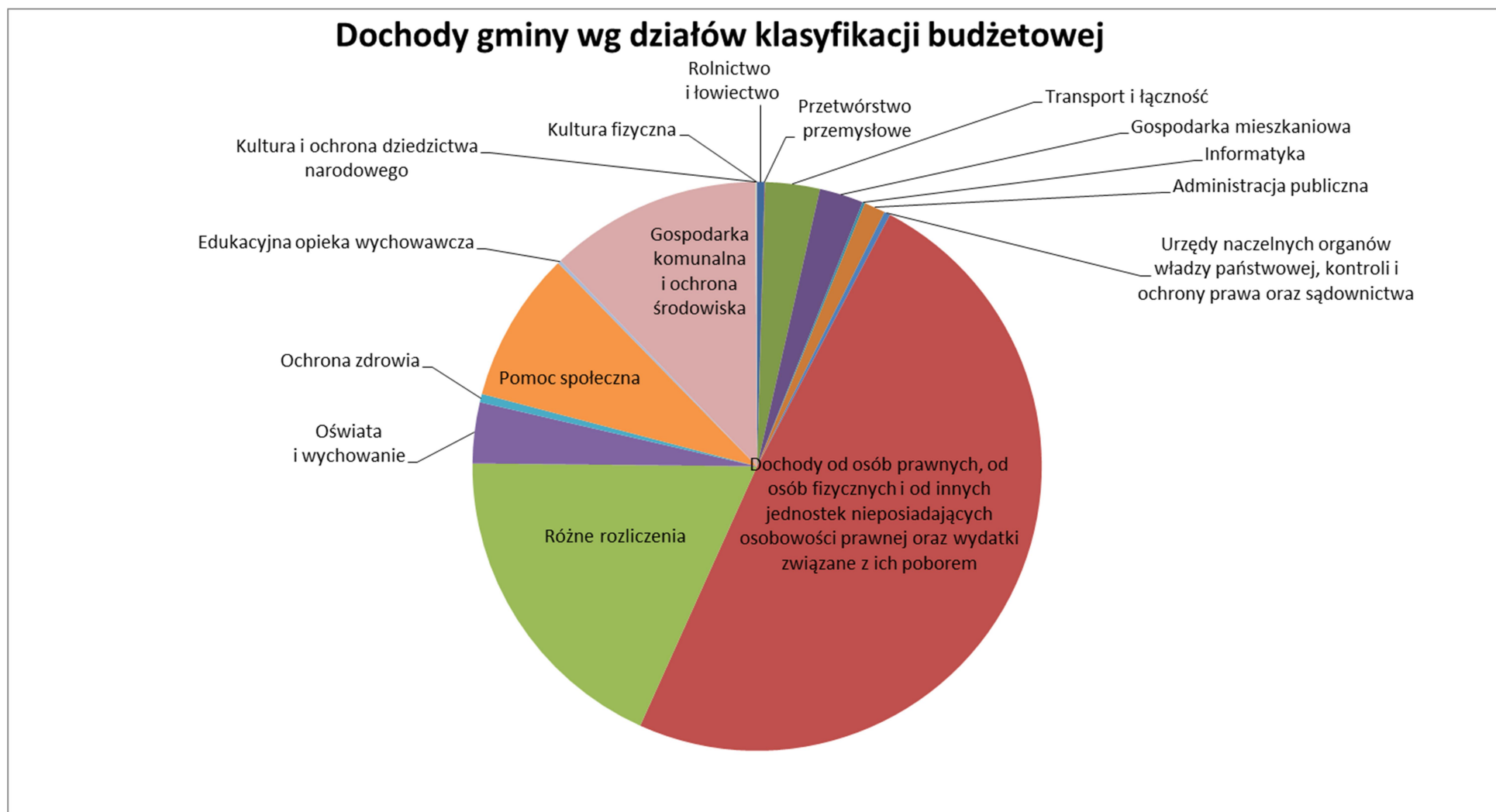
Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Wydatki gminy wg działów klasyfikacji budżetowej

Rysunek 1. Wydatki gminy wg działów klasyfikacji budżetowej w 2015 r. (źródło: GUS)

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

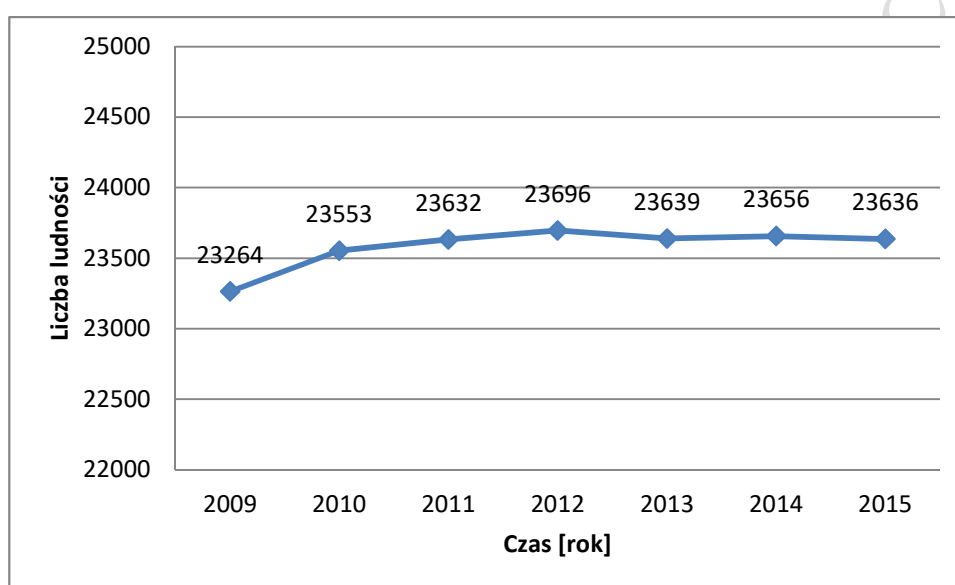
Rysunek 2. Dochody gminy wg działów klasyfikacji budżetowej w 2015 r. (źródło: GUS)

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

2) Pogłębiona analiza sfery społecznej

a) Demografia

Przedstawiony poniżej wykres obrazuje jak kształtowała się liczba ludności Gminy Koluszki na przestrzeni lat 2009-2015. Tendencja jest wyraźnie wzrostowa, jednak ostatnie dane pokazują, że obecnie liczba ludności jest mimo wszystko mniejsza w stosunku do roku 2012, kiedy to osiągnęła wartość maksymalną (23 696 os.)

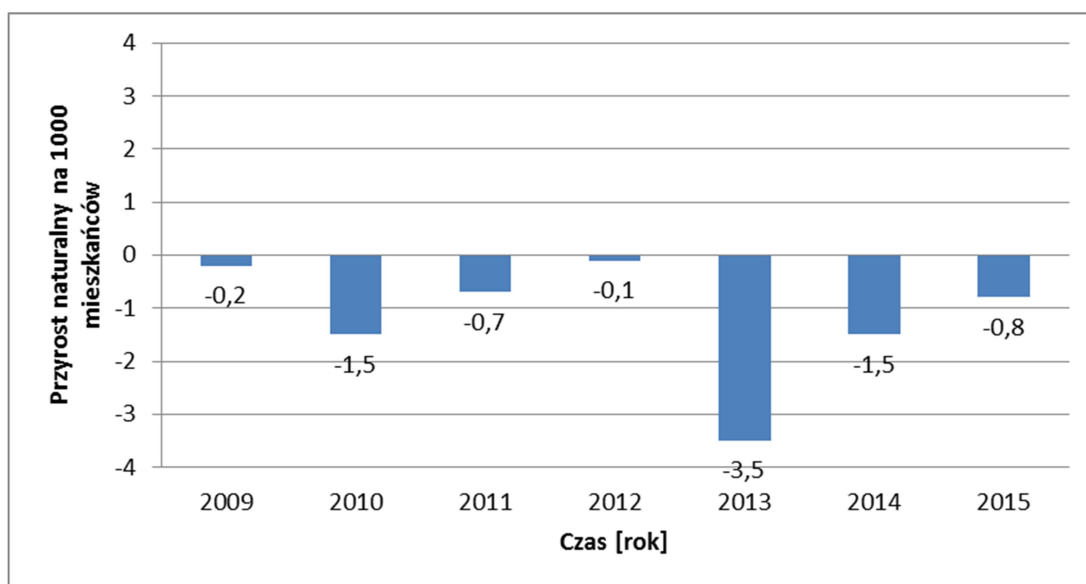

Rysunek 3. Liczba ludności Gminy Koluszki w latach 2009-2015 (źródło: GUS)

W Gminie Koluszki mieszka 23 636 osób, z czego 52,7% stanowią kobiety, a 47,3% mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,7 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

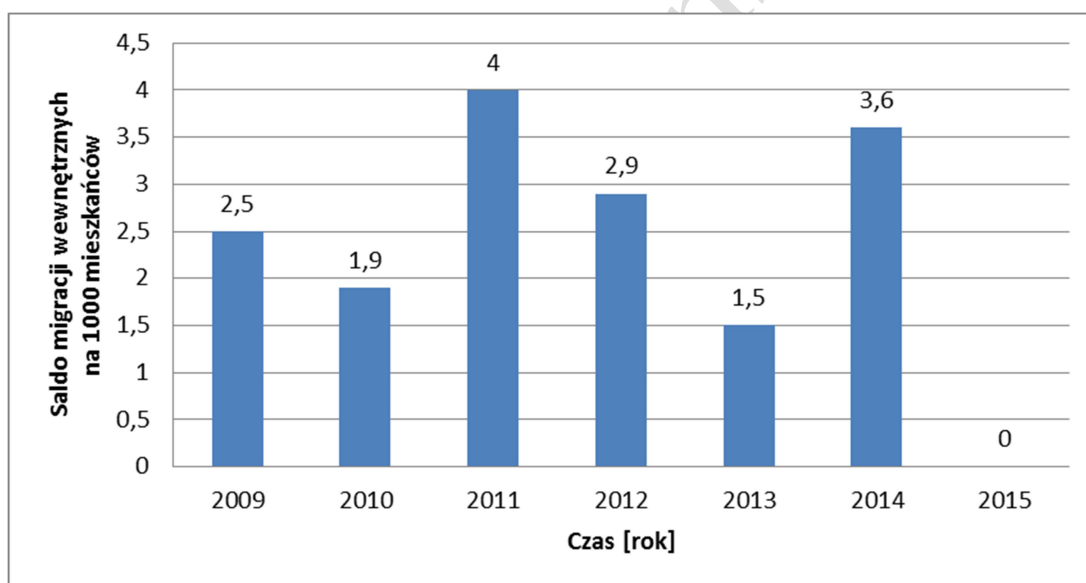
Na poniższym wykresie przedstawiono wartości przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców na przestrzeni lat 2009-2015. Stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów na 1000 mieszkańców w Gminie Koluszki przyjmuje wartości ujemne. Jest to tendencja charakterystyczna zarówno dla całego powiatu łódzkiego wschodniego jak i województwa łódzkiego.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Rysunek 4. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2009-2015 (źródło: GUS)

Na zmniejszenie negatywnych skutków wskaźnika wpływa dodatnie saldo migracji wewnętrznych, przedstawione na wykresie poniżej.

Rysunek 5. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w latach 2009-2015 (źródło: GUS)

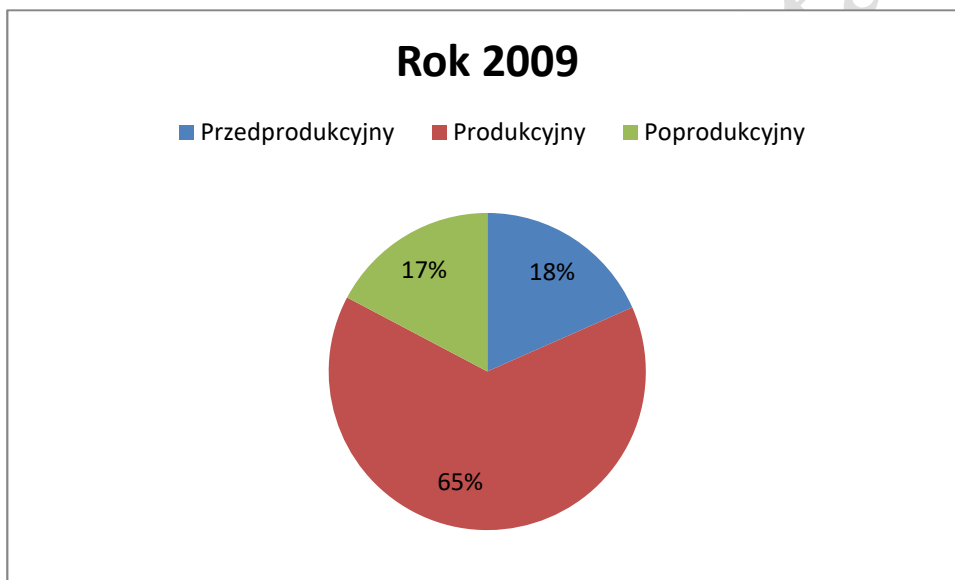
W 2014 roku zarejestrowano 354 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 270 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Koluszki 84. W tym samym roku nie odnotowano zameldowań ani wymeldowań z zagranicy.

W 2015 roku 44,9% zgonów w Gminie Koluszki spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 22,8% zgonów w gminie były nowotwory,

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

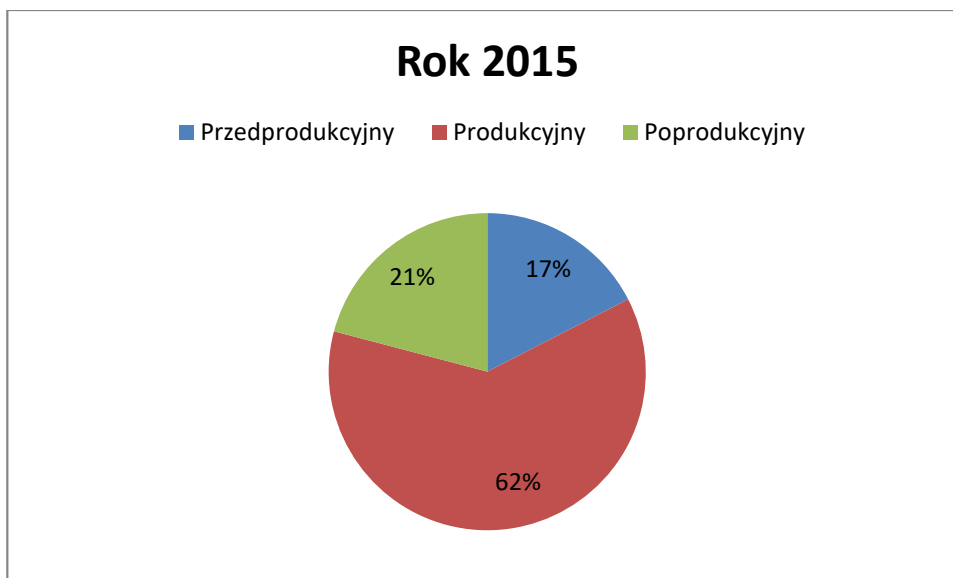
a 6,7% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 mieszkańców gminy przypada 10.3 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa łódzkiego oraz nieznacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

Problem powolnego starzenia się społeczeństwa uwypukla się podczas analizy porównawczej struktury ekonomicznej ludności Gminy Koluszki za lata 2009 i 2015. Poniższe wykresy wskazują wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w 2015 roku w stosunku do roku 2009 oraz spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym.

Rysunek 6. Struktura ludności Gminy Koluszki - podział na funkcjonalne grupy wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) w 2009 r. (źródło: GUS)

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

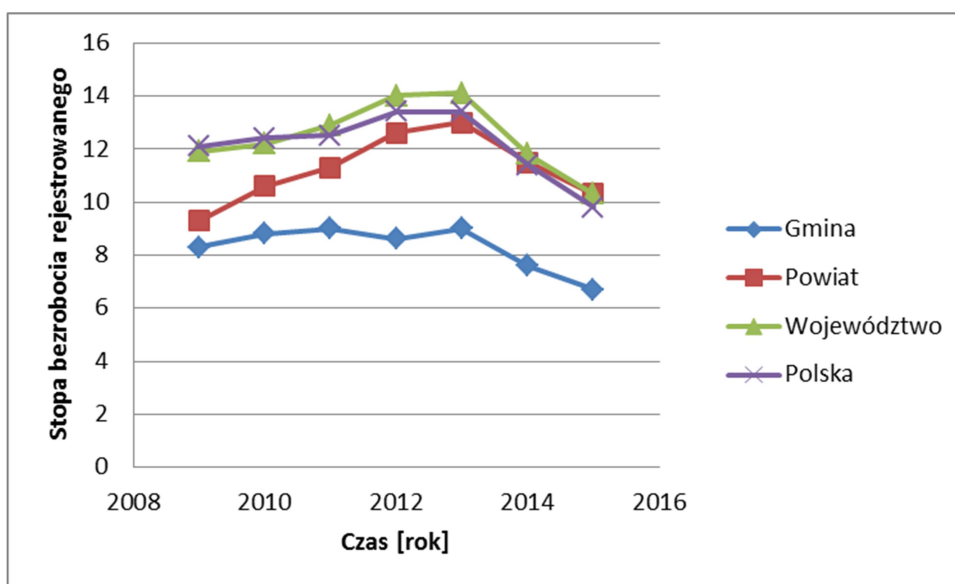

Rysunek 7. Struktura ludności Gminy Koluszki - podział na funkcjonalne grupy wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) w 2015 r. (źródło: GUS)

b) Rynek pracy

Bezrobocie w Gminie wynosiło w 2015 roku 6,7% (6,9% wśród kobiet i 6,6% wśród mężczyzn). Jest to znacznie mniej od stopy bezrobocia dla powiatu łódzkiego wschodniego, województwa łódzkiego oraz znacznie mniej od stopy bezrobocia dla całej Polski. Jak wynika z wykresu poniżej, jest to tendencja stała na przestrzeni lat i świadczy o wysokim potencjale jaki drzemie w rynku pracy Gminy Koluszki. Przy odpowiednim wykorzystaniu instrumentów finansowych i ekonomicznych można pozytywnie wpłynąć na rozwój przedsiębiorczości gminy, a co za tym idzie – całego regionu.

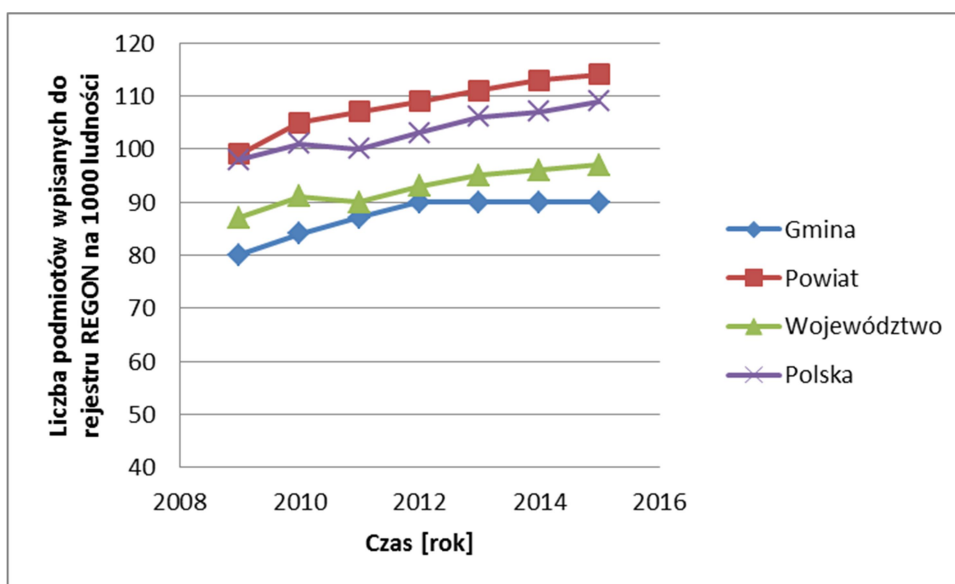
Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Rysunek 8. Stopa bezrobocia w latach 2009-2015 dla Gminy Koluszki, Powiatu Łódzkiego Wschodniego, Województwa Łódzkiego i Polski (źródło: GUS)

Analiza poniższego wykresu pokazuje wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w stosunku do roku 2009. Jednak od 2012 widzimy wyraźny zastój. Wskazuje to jasno na wspomnianą wcześniej potrzebę wspierania przedsiębiorczości. Wartości liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON Gminy Koluszki są porównywalne dla wartości osiągniętych przez całe województwo. Mimo tendencji wzrostowej, Gminę Koluszki czeka jeszcze dużo wysiłku do osiągnięcia wskaźników charakterystycznych dla powiatu łódzkiego wschodniego i całej Polski.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

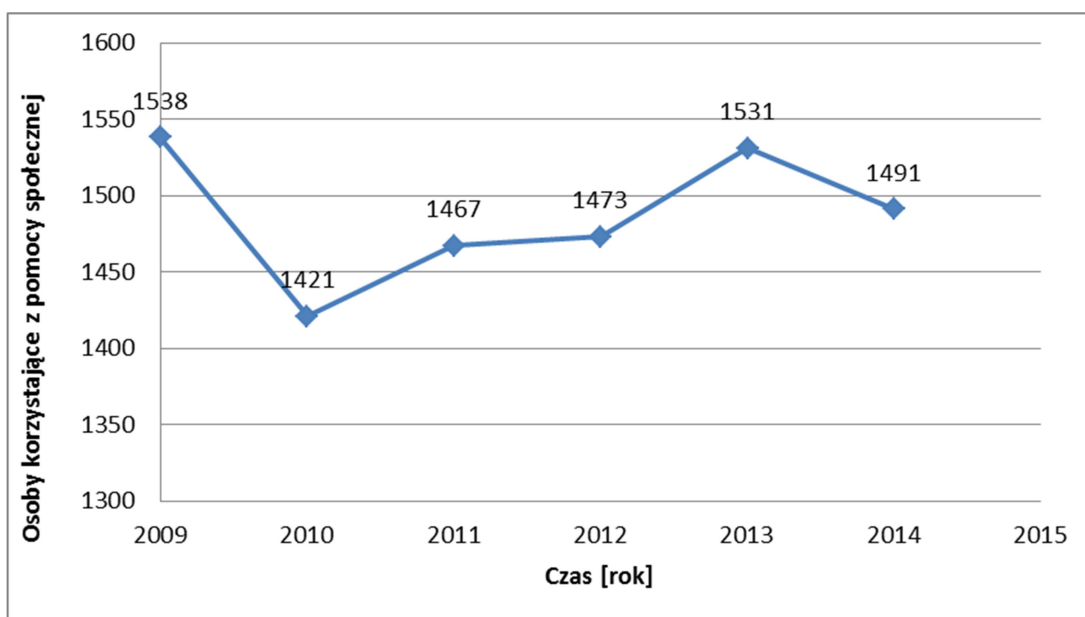
Rysunek 9. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w latach 2009-2015 dla Gminy Koluszki, Powiatu Łódzkiego Wschodniego, Województwa Łódzkiego i Polski (źródło GUS)

23,2% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Koluszki pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 33,6% w przemyśle i budownictwie, a 22,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,9% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Koluszki wynosi 2 951,68 PLN, co odpowiada 73.70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

W ramach pomocy społecznej swoją działalność prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach. Korelacja pomiędzy wykresami Rysunek nr 8. i 10. przy jednocześnie posiadanej informacji o średnim wynagrodzeniu brutto wskazuje na prawdopodobną przyczynę korzystania z pomocy społecznej - niskie wynagrodzenia brutto pracowników, umożliwiające ubieganie się o pomoc społeczną.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Rysunek 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Koluszki w latach 2009-2015 (źródło: GUS)

Słaba sytuacja materialna mieszkańców pociąga za sobą kolejne negatywne skutki, a mianowicie: nadużywania alkoholu, niewydolności ekonomicznej rodzin, bezdomność, sieroctwo, niepełnosprawność, trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego, długotrwała choroba.

Analiza sytuacji materialno-bytowej klientów pomocy społecznej dowodzi, że niskie dochody i ubóstwo utrudniają a nawet uniemożliwiają zaspakajanie materialnych i pozamaterialnych potrzeb rodzin.

c) Bezpieczeństwo

Zadania związane z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego ustawodawca zaliczył do podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego. Zakres działalności poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego został jednak zróżnicowany. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne gminy obejmują m.in. sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej [art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r., poz. 446).

Poziom bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Koluszki uzależniony jest od wielu czynników, których analiza, problemy z tym związane oraz kierunki ich rozwiązywania są zawarte w Planie Reagowania Kryzysowego Gminy Koluszki. Na terenie gminy istnieje system wczesnego ostrzegania (system radiowy sprzężony z systemem wojewódzkim w celu szybkiego uzyskania informacji o zdarzeniach zagrażających ludziom lub ich mieniu oraz środowisku, ciągłego monitorowania potencjalnych zagrożeń, szybkiego ostrzegania i alarmowania zagrożonej ludności) oraz Centrum Reagowania Kryzysowego, które powołane jest do zbierania informacji o zagrożeniach, ich przetwarzania i reagowania na występujące zagrożenia co pozwala na racjonalizację wykorzystania wszystkich podmiotów działających sferze ładu, porządku i bezpieczeństwa oraz prowadzenia akcji ratunkowych.

Służby zinstytucjonalizowane realizujące w gminie i powiecie zadania z zakresu bezpieczeństwa to:

- Powiatowa Komenda Policji w Koluszkach,
- Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej, działająca przy pomocy 6 ochotniczych straży pożarnych i Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej.

d) Usługi publiczne: przebudowa bazy edukacyjnej oraz program edukacji regionalnej

W ramach przedmiotowego opracowania dokonano diagnozy stanu oraz wskazano na podstawowe problemy i ich rozwiązania.

Mieszkańcy miasta i gminy Koluszki stanowią społeczność wykształconą relatywnie słabo. Według danych z aktualnego Narodowego Spisu Powszechnego, zaledwie 10% osób posiadało wykształcenie wyższe. Około 1/3 mieszkańców to osoby z wykształceniem podstawowym.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 15,2% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,3% wykształcenie policealne, 13,2% średnie

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

ogólnokształcące, a 18,8% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 20,5% mieszkańców Koluszek, gimnazjalnym 5,0%, natomiast 23,5% podstawowym ukończonym. 1,5% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa łódzkiego mieszkańcy Gminy Koluszki mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (24,6%) oraz średnie zawodowe (17,2%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (26,3%) oraz podstawowe ukończone (22,3%).

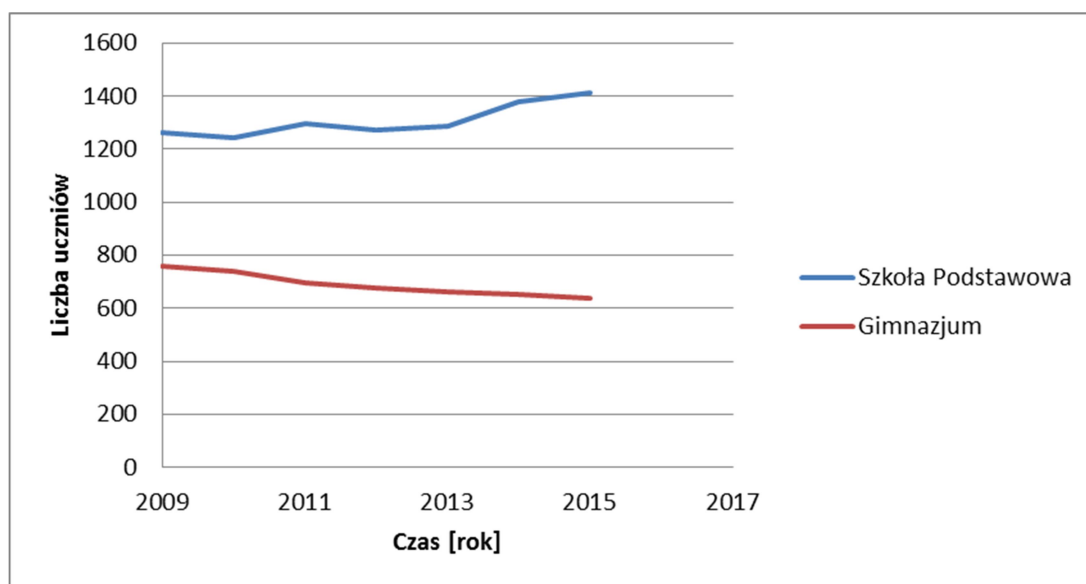
18,6% mieszkańców w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (19,4% wśród dziewczynek i 17,9% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 962 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 0,81 dzieci w wieku przedszkolnym.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 25,2% ludności (25,7% wśród dziewczynek i 24,8% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 21 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 91,04.

Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 12,0% zalicza się do przedziału 13-15 lat - kształcenie na poziomie gimnazjalnym (11,6% wśród dziewczyn i 12,3% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 22 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi 99,85.

Na poniższym wykresie widać, że liczba uczniów w szkołach podstawowych w ostatnich latach nieznacznie wzrosła, może to być wynikiem pojawienia się echa II wyżu demograficznego lat 1980-1990. W przypadku dzieci w wieku gimnazjalnym obserwujemy spadek liczby uczniów co powoduje wzrost jednostkowych kosztów utrzymania infrastruktury edukacyjnej.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Rysunek 11. Liczba uczniów w latach 2009-2015 (źródło: GUS)

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 17,5% mieszkańców (17,6% wśród dziewczyn i 17,4% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 10 uczniów. 17 uczniów przypada na oddział w zasadniczych szkołach zawodowych. 19 uczniów przypada na oddział w szkołach średnich zawodowych i artystycznych.

W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 26,7% mieszkańców Gminy Koluszki w wieku potencjalnej nauki (25,8% kobiet i 27,7% mężczyzn).

Rolą samorządu gminnego jest zapewnienie dobrych warunków kształcenia uczniów oraz jak najwyższych standardów nauczania na poziomie przedszkolnym i szkolnym w zakresie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Zadaniem władz lokalnych jest w szczególności utrzymanie obiektów i placówek oświatowych, zatrudnienie i monitoring pracy kadry dydaktycznej, organizacja zajęć edukacyjnych oraz wspieranie najwybitniejszych i najzdolniejszych uczniów. Samorządy finansują oświatę z dwóch źródeł: subwencji oświatowej, która najczęściej pokrywa zaledwie część wydatków związanych z edukacją, oraz dochodów własnych. Wydatki na oświatę i wychowanie stanowią średnio 30-40% budżetu gmin. Sytuacja taka skłania samorządy do stawiania szkole realistycznych wymagań dotyczących poziomu nauczania, który ma wpływ na konkurencyjność gmin.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Dobrej jakości edukacja jest jednym z aspektów przyciągających nowych mieszkańców (głównie młodych ludzi z dziećmi), z drugiej strony chroni przed rezygnacją rodziców z posyłania dzieci do szkoły na terenie ich miejsca zamieszkania.

Wsparcie edukacji jest inwestycją gminy we własnych mieszkańców. Edukacja i wychowanie przedszkolne są przy tym nieodłącznie związane z sytuacją demograficzną miasta i gminy Koluszki.

Problemy:

- Brak korelacji pomiędzy edukacją na poziomie podstawowym i gimnazjalnym z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy i kierunkami kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym,
- Brak wystarczającej infrastruktury rekreacyjno-sportowej,
- Występujące bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej,
- Utrudniony dostęp do edukacji,
- Wykluczenie społeczne na terenach zdegradowanych.

Rozwiązanie:

Położenie miasta i gminy Koluszki w administracyjnych granicach województwa rzutuje na jego powiązanie z problemami oraz wyzwaniami regionu. Kształcenie na poziomie, za który odpowiedzialny jest samorząd terytorialny musi odbywać się w pełnej korelacji z potencjałem i kierunkami rozwoju miasta i gminy Koluszki, stąd jednym z rozwiązań i proponowanych przedsięwzięć jest lokalny program edukacyjny mający uświadamiać uczniów, czyli przyszłych pracowników branż turystycznych, co do wyjątkowości, specyfiki, potencjału oraz możliwości miasta i gminy Koluszki.

Bariery rozwojowe miasta i gminy Koluszki (m.in. słabe przyciąganie kapitału oraz niska innowacyjność przedsiębiorstw, ograniczona dostępność komunikacyjna, słaba dostępność infrastruktury cyfrowej, ubóstwo ekonomiczne mieszkańców miasta i gminy Koluszki, niska jakość kształcenia) w znacznym

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

stopniu determinują obecną sytuację społeczno-gospodarczą miasta i gminy Koluszki.

Wymienione bariery rozwojowe, rozumiane są jako obszary interwencji, pokrywają się z obszarami strategicznej interwencji, wymienionymi w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020. Strategia jako najważniejszy dokument samorządu województwa, określa kierunki rozwoju regionalnego i wskazuje obszary szczególnej interwencji w wymiarze przestrzennym województwa.

W ramach konkretnych działań proponuje się realizację kompleksowego projektu w sferze podstawowych usług publicznych edukacyjnych polegającego na poprawie i rozbudowie placówek edukacyjnych (finansowanie: EFRR) oraz regionalnego programu edukacyjnego (EFS).

Rekomendacja:

Na etapie tworzenia finalnej wersji Programu Rewitalizacji należy implementować podejście zintegrowane w zakresie rozwiązywania poszczególnych problemów wynikających z diagnozy poprzez koordynację działań z innymi podmiotami samorządowymi, na poziomie poszczególnych gmin. Rekomenduje się również włączenie w każdy kompleksowo rozumiany projekt 20% komponentu realizującego zadania w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

3) Analiza sfery przestrzenno- funkcjonalnej gminy

a) Infrastruktura komunikacyjna miasta i gminy

Sieć drogową miasta i gminy Koluszki charakteryzuje relatywnie duża gęstość z uwagi na skupiony charakter osadnictwa i strukturę gospodarstw rolnych. Sieć dróg gminnych nie wymaga uzupełnienia ponieważ część dróg ponadlokalnych spełnia ich funkcje, zapewniając wewnętrzne powiązania. Dużo bardziej utrudniony dostęp do komunikacji publicznej mają mieszkańcy pozostałych miejscowości zlokalizowanych na obszarach poza miejscowością Koluszki i ośrodkami gminnymi. Problem ten dotyczy przede wszystkim osób starszych oraz nieposiadających własnych środków transportu. Należy zwrócić również uwagę, iż w sezonie wakacyjnym, kiedy nie funkcjonuje transport dzieci

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

do szkół, z którego korzystają też inni mieszkańcy, pomiędzy wieloma miejscowościami w zasadzie brak jakiejkolwiek komunikacji.

Przez teren gminy Koluszki nie przebiega żadna droga o znaczeniu krajowym. Długość dróg przedstawia się następująco:

- 19,6 km długości dróg wojewódzkich (nr 715 relacji Brzeziny-Budziszewice-Ujazd, nr 716 relacji Koluszki-Rokiciny-Piotrków Tryb.),
- 42,9 km długości dróg powiatowych (38,8 km o nawierzchni asfaltowej),
- 52,87 km długości dróg gminnych w mieście Koluszki (16,92 km o nawierzchni asfaltowej),
- 61,40 km długości dróg gminnych na terenie gminy (25,40 km o nawierzchni asfaltowej).

b) Ciągi komunikacyjne o charakterze niskoemisyjnym

Na obszarze miasta i gminy Koluszki funkcjonują trasy rowerowe o znaczeniu ponadlokalnym, zapewniające obsługę turystyczną lokalną jednostek osadniczych miasta i gminy Koluszki oraz obszarów gmin sąsiednich, jak również powiązania regionalne, ponadregionalne i międzynarodowe.

Na terenie miasta i gminy Koluszki przygotowano założenia i realizacje pod ścieżki rowerowe oraz szlaki, które służą mieszkańcom, ale również turystom. Perspektywy rozwoju ścieżek rowerowych powinny uwzględnić fakt, że już wytyczone szlaki rowerowe oraz nowo planowane powinny być uzupełnieniem i rozwinięciem lokalnego układu drogowego. Przebieg i zakres dróg rowerowych został dostosowany do aktualnego i przyszłościowego układu komunikacyjnego miasta i gminy Koluszki.

Przebieg szlaków rowerowych został zaprojektowany w celu:

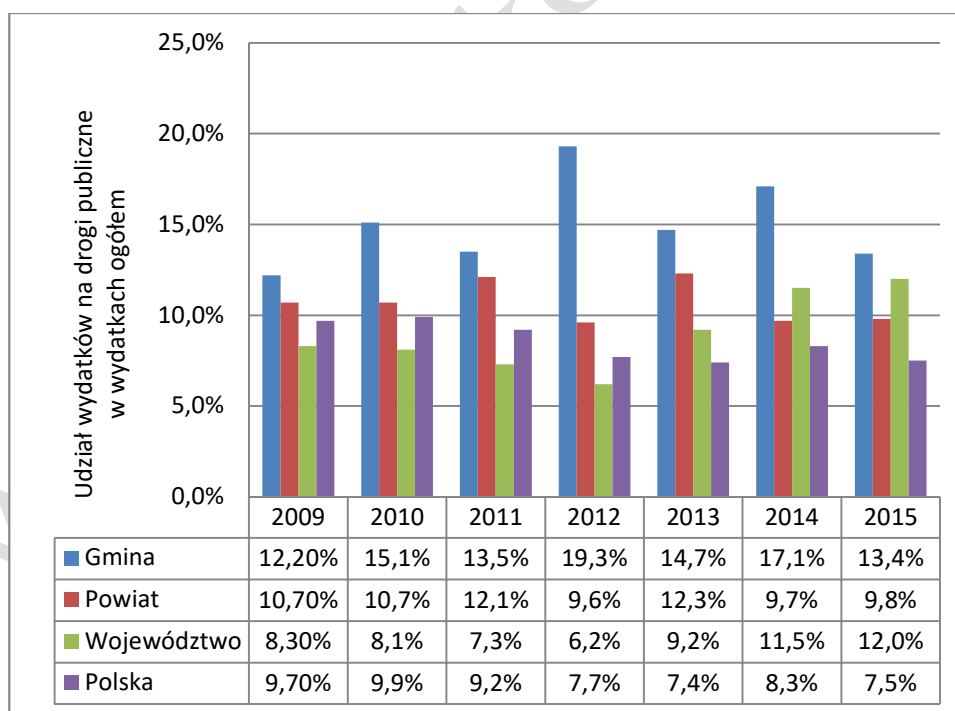
- zapewnienia mieszkańcom alternatywnych możliwości dojazdu do pracy i szkoły oraz

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

- zaprezentowania turystom i mieszkańcom miasta i gminy Koluszki atrakcyjnych przyrodniczo okolic oraz ciekawych miejsc do zwiedzania i wypoczynku.

Problem:

Poprawa stanu dróg jest widoczna głównie na drogach krajowych i wojewódzkich, znacznie mniejsza w przypadku dróg powiatowych oraz gminnych. Poniższy wykres pokazuje udział procentowy wydatków na drogi publiczne w ogólnych wydatkach budżetów wymienionych jednostek: Gminy Koluszki, Powiatu Łódzkiego Wschodniego, Województwa Łódzkiego i Polski. Widać jasno, że wydatki ponoszone przez Gminę Koluszki stanowią corocznie niemal 1/5 wartości wydatków ogółem. Jest to niepokojąco duży udział przy jednocześnie tak mało widocznej poprawie ich stanu. Pozwala to domniemywać, że dużą część kosztów stanowi ich bieżące utrzymanie a nie modernizacja. Ma to niestety niekorzystny wpływ na estetykę miejscowości całej gminy, a także poczucie bezpieczeństwa osób poruszających się po nich.

Rysunek 12. Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem w latach 2009-2015 dla Gminy Koluszki, Powiatu Łódzkiego Wschodniego, Województwa Łódzkiego i Polski (źródło: GUS)

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Podstawowymi mankamentami w 80% dróg są nienormatywne szerokości i nośności nawierzchni, zły stan techniczny poboczy, brak właściwego odwodnienia, miejsca zmniejszające sprawność i bezpieczeństwo ruchu (nienormatywne łuki powodujące ograniczoną widoczność na skrzyżowaniach - zbyt mały trójkąt widoczności).

Osobnym problemem, będącym w stosunku komplementarnym dla poprawy komunikacyjnej są ciągi pieszo-jezdne, których niewystarczająca ilość, brak synchronizacji oraz cech normatywnych w znaczącym stopniu uniemożliwiają właściwą komunikację o charakterze alternatywnym. Brak punktów stykowych, a tym samym łączności w tym zakresie stanowi istotną barierę w zakresie dojazdu do pracy, szkół oraz instytucji publicznych, jak również w stopniu znaczącym determinuje na relatywnie niższy poziom rozwoju przemysłu i gospodarki turystycznej.

Rozwiązanie:

Interwencja w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki przynieść ma znaczącą jakościowo poprawę całościowego układu komunikacyjnego, zarówno w ujęciu wewnętrznym (dojazd do pracy, szkoły, instytucji publicznych) oraz zewnętrznym (głównie turyści).

Wymienione ciągi komunikacyjne o charakterze niskoemisyjnym mają przyczynić się do rozwoju aktywności turystycznej, co w konsekwencji wpłynąć ma na pobudzenie przemysłu turystycznego. Nawiązujące do nich trasy rowerowe na terenie miasta i gminy Koluszki powinny pogodzić potrzeby turystów, środowiska naturalnego i lokalnych społeczności, a przede wszystkim stworzyć niskoemisyjne korytarze komunikacyjne będące alternatywnymi drogami dojazdowymi do miejsc pracy oraz szkół.

4) Analiza sfery gospodarczej

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza sytuacji zastanej jest niezwykle ważna w kontekście planowanych działań w ramach procesu rewitalizacji. Analizie poddany zostanie obszar przedsiębiorczości gminy. Siłą rozwojową każdej miejscowości jest jej kondycja

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

ekonomiczno-gospodarcza. Wyznaczenie obszarów stanowiących o problematycznym charakterze gminy Koluszki pozwoli na dokonanie zmian, aby w przyszłości ograniczyć bariery rozwojowe tej gminy. Skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce, zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Koluszki 2593 osoby wyjeżdżają do pracy do innych gmin, a 1189 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -1404.

Należy stwierdzić, iż obserwowalne staje się zjawisko braku zwiększania ilości rejestrowanych podmiotów gospodarczych zwłaszcza w obszarze obsługi ruchu turystycznego. Brak jest również podmiotów o charakterze innowacyjnym wprowadzających nowe rozwiązania w zakresie pobudzania aktywności gospodarczej.

5) Analiza sfery technicznej

a) Gospodarka środowiskowa

Gmina Koluszki jest jednorodna również pod względem gospodarki środowiskowej rozumianej jako uporządkowanie problemów sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.

Zasoby naturalne w postaci wód podziemnych, cieków wodnych, wód gruntowych, jezior oraz rzek, które są ze sobą naturalnie powiązane powodują potrzebę koordynacji w zakresie planowania i zarządzania przedmiotową substancją.

Ze względu na wiele obszarów cennych przyrodniczo, jak i liczne wody powierzchniowe, dobry system kanalizacyjny i wodociągowy jest kluczowym zagadnieniem w temacie ich ochrony, gdyż zmniejsza on zagrożenie skażenia środowiska niebezpiecznymi substancjami.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Obszary miasta i gminy Koluszki, które z uwagi na wysoki stopień rozproszenia miejscowości oraz brak aglomeracji spełniających kryteria RLM³ stanowią element całościowego systemu problemowego, który opiera się na następujących punktach:

- znaczące rozproszenie miejscowości na terenie Gminy Koluszki,
- duże odległości pomiędzy miejscowościami eliminują je z rozwiązań sieciowych,
- niska wydolność istniejących rozwiązań technologicznych,
- niskie wartości RLM uniemożliwiające włączenie do sieci.

Rozwiązanie:

- przebudowa i dostosowanie istniejących sieci,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- budowa miejscowych oczyszczalni ścieków (kontenerowe oczyszczalnie ścieków),
- budowa systemów alternatywnych źródeł energii,
- uporządkowanie poprzez koordynację działań sfery środowiskowej na terenie miasta i gminy Koluszki.

6) Analiza sfery środowiskowej

Jedną z kwestii o dużym znaczeniu dla utrzymania środowiska naturalnego w nienaruszonym stanie, jest racjonalna gospodarka odpadami. W myśl znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach od 1 lipca 2013 r. obowiązek odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych został przeniesiony na Gminę. Rada Miejska w Koluszkach nie zdecydowała się przejąć powyższego obowiązku

³ **RLM** (*Równoważna Liczba Mieszkańców*, ang. *Population equivalents*) – przez jednego równoważnego mieszkańca rozumie się ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażony jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen w ilości 60 g tlenu na dobę.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

na nieruchomościach niezamieszkałych, na których prowadzona jest działalność gospodarcza. W związku z powyższym właściciele tych nieruchomości mają obowiązek zawarcia indywidualnej umowy z uprawnionym podmiotem na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych powstających wskutek prowadzenia działalności gospodarczej.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku objętych systemem jest 5922 nieruchomości zamieszkałych. Odpady zmieszane odbierane są w pojemnikach 120 l, 240 l w zabudowie jednorodzinnej oraz w pojemnikach 1100 l w zabudowie wielorodzinnej. Odpady segregowane odbierane są w zabudowie jednorodzinnej w systemie workowym, natomiast w zabudowie wielorodzinnej z pojemników 1100 l.

Odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości zamieszkałych obejmuje następujące rodzaje odpadów:

- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne,
- selektywnie zbierane:
 - ✓ szkło i opakowania szklane,
 - ✓ tworzywa sztuczne i butelki plastikowe, metal,
 - ✓ papier i tektura,
 - ✓ odpady biodegradowalne w tym zielone,
 - ✓ popiół.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w trybie przetargowym w 2015 roku obowiązki odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców gminy realizował Zakład Usług Komunalnych „HAK” Stanisław Burczyński z Piotrkowa Trybunalskiego.

Mieszkańcy mogą również w ramach wnoszonej opłaty do gminy za gospodarowanie odpadami skorzystać z funkcjonowania Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych można oddawać odpady, których nie można umieszczać w pojemnikach na odpady komunalne oraz inne odpady komunalne zbierane selektywnie takie jak: odpady niebezpieczne, (chemikalia), baterie i akumulatory inne niż samochodowe lub przemysłowe, meble i inne odpady wielkobarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

zużyte opony, metale, tekstylia, ubrania, złom, odpady zielone i ulegające biodegradacji.

Na terenie Gminy Koluszki mieszkańcy mogą również oddawać nieodpłatnie przeterminowane leki do specjalnych pojemników ustawionych w dostępnych dla mieszkańców gminy miejscach. W 2015 roku zebrano we wszystkich miejscach 0,367 Mg przeterminowanych leków.

Na podstawie obowiązującego w Polsce prawa podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości jest obowiązany do przekazywania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania do regionalnej instalacji celem przetwarzania odpadów komunalnych.

W celu zorganizowania sprawnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym zapewnienia możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych na terenie województwa łódzkiego wyszczególnione zostały 4 regiony, obejmujące obszary liczące, co najmniej 150 000 mieszkańców, dla których wytypowano regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. RIPOK).

Gmina Koluszki zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2012 (Uchwała Sejmiku Województwa Łódzkiego nr XXVI/481/12 z dnia 21.06.2012 r. została zakwalifikowana do Regionu III. W tym rejonie istnieją trzy instalacje, które spełniają warunki regionalnej instalacji:

1. Lubochnia Górki, gm. Lubochnia prowadzone przez Sita Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie,
2. Płoszowie, gm. Radomsko, prowadzone przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Radomsku,
3. Pukininie, gm. Rawa Mazowiecka, prowadzone przez ZGO AQUARIUM z siedzibą w Rawie Mazowieckiej.

W 2015 roku odebrano z terenu Gminy Koluszki łącznie 2366,5 Mg zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01, w tym 1449,7 Mg z obszaru miejskiego i 916,8 Mg z obszaru wiejskiego. Większość odpadów tj. 1490,1 Mg trafiła do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów w Płoszowie, pozostała ilość do ZGO AQUARIUM w Pukininie.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Na podstawie informacji uzyskanych od Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych ilość odpadów komunalnych, które po mechaniczno-biologicznej obróbce zostały przekazane do składowania (kod 19 12 12, sposób zagospodarowania D5) wyniosła 779,23 Mg. Jest to główna przyczyna uzyskania przez Gminę Koluszki wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, który do końca 2015 roku powinien wynosić 50% w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Do wyznaczonej instalacji dla Regionu III tj. Instalacji w Płoszowie trafiają także odpady ulegające biodegradacji (o kodzie 20 02 01) w ilości 16,8 Mg (sposób zagospodarowania kompostowanie), natomiast w ilości 82,7 Mg zostały przekazane do Instalacji PGK Sp. z o.o. w Opocznie, Instalacja w Różanej gm. Opoczno, ponieważ Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Płoszowie wstrzymał dostawy odpadów zielonych i innych bioodpadów (20 01 02) do swojej instalacji, co wynikało z limitów przyjęć odpadów zgodnie z Decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 10 maja 2013 r. w sprawie pozwolenia na przetwarzanie odpadów oraz zezwolenia na zbieranie i przetwarzanie odpadów.

W 2015 roku na terenie Gminy Koluszki nie realizowano zadań inwestycyjnych związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi. Potrzeby inwestycyjne w dalszej perspektywie wymagają przede wszystkim rozbudowy selektywnego zbierania odpadów komunalnych poprzez inwestowanie w rozwój punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i problemowych.

W roku 2015 nie była prowadzona kontrola, o której mowa w art. 6 ust. 6-12 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 250), wobec właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli stosownej umowy na odbieranie odpadów komunalnych. Od 01 lipca 2013 roku gmina odbiera odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych, na których powstają odpady. Poza systemem są nieruchomości niezamieszkałe.

W roku 2015 przetwarzaniu poddano następującą ilość odpadów komunalnych zmieszanych, pozostałości z sortowania i odpadów zielonych:

- Odpady komunalne zmieszane o kodzie 20 03 01 - 2366,5 Mg

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

- Pozostałości z sortowania (19 12 12) – 779,23 Mg
- Odpady zielone o kodzie 20 02 01 – 99,5 Mg

Osiągnięty w roku rozliczeniowym 2015 poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania [TR] został na podstawie wzoru rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r., poz. 676):

$$TR = [MOUBR \times 100] / OUB1995$$

gdzie:

TR - osiągnięty w roku rozliczeniowym poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania [%];

OUB1995 - masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 r. [Mg], obliczana wg wzoru

$$OUB1995 = 0,155 \times Lm + 0,047 \times Lw \text{ [Mg]}$$

gdzie:

Lm - liczba mieszkańców miasta w 1995 r. na obszarze gminy według danych Głównego Urzędu Statystycznego;

Lw - liczba mieszkańców wsi w 1995 r. na obszarze gminy według danych Głównego Urzędu Statystycznego;

MOUBR - masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji zebranych z obszaru gminy w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania, [Mg], obliczana wg wzoru:

$$MOUBR = (MMR \times UM) + (MWR \times Uw) + (MSR \times US) + (MBR \times 0,52) \text{ [Mg]}$$

gdzie:

MMR - masa zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01 zebranych na obszarze miast w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania, [Mg];

MWR - masa zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01 zebranych na obszarze wsi w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania, [Mg];

UM - udział odpadów ulegających biodegradacji w masie zmieszanych odpadów komunalnych dla miast wynoszący 0,57;

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

UW - udział odpadów ulegających biodegradacji w masie zmieszanych odpadów komunalnych dla wsi wynoszący 0,48;

MSR - masa selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru danej gminy w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania [Mg];

US - udział odpadów ulegających biodegradacji w masie selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji ze strumienia odpadów komunalnych wynoszący dla poszczególnych rodzajów odpadów według kodu:

20 01 01 – 1,00;

20 01 08 – 1,00;

20 01 10 – 0,50;

20 01 11 – 0,50;

20 01 25 - 1,00;

20 01 38 - 0,50;

20 02 01 - 1,00;

20 03 02 - 1,00;

15 01 01 - 1,00;

15 01 03 - 1,00;

ex 15 01 09 z włókien naturalnych - 0,50;

ex 15 01 06 w części zawierającej papier, tekturę, drewno i tekstylia z włókien naturalnych - 0,50;

MBR - masa odpadów powstałych po mechaniczno-biologicznym przetworzeniu zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 19 12 12 niespełniających wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska wydanego na podstawie art. 14 ust. 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm.), przekazanych do składowania;

0,52 - średni udział odpadów ulegających biodegradacji w masie odpadów powstałych po mechaniczno-biologicznym przetworzeniu zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 19 12 12 niespełniających wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska wydanego na podstawie art. 14 ust. 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

Dane:

OUB1995 = 2465,108

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

$$\text{MMR} = 0$$

$$\text{MWR} = 0$$

$$\text{MSR} = 0$$

$$\text{MBR} = 779,23$$

Obliczenia:

$$\text{MOUBR} = (0 \times 0,57) + (0 \times 0,48) = (0 \times 0) + (779,23 \times 0,52)$$

$$\text{TR} = 405,1996 \times 100\% / 2465,108 = 16,44 \%$$

$$\text{TR} = 16,44 \%$$

Jeżeli $\text{TR} = \text{PR}$ albo $\text{TR} < \text{PR}$ - to poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w roku rozliczeniowym został osiągnięty.

PR - poziom ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Dla roku 2015 $\text{TR} = 16,44 \%$ i jest mniejszy od $\text{PR} = 50\%$, a więc za rok 2015 wymagany poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania został osiągnięty.

Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oblicza się łącznie dla w/w frakcji na podstawie wzoru z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 645):

$$\text{Ppmts} = (\text{Mrpmts} / \text{Mwpmts}) \times 100\% [\%]$$

gdzie:

Ppmts - poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, wyrażony w %,

Mrpmts - łączna masa odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła poddanych recyklingowi i przygotowanych do ponownego użycia, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych [Mg],

Mwpmts - łączna masa wytworzonych odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, [Mg], obliczana na podstawie wzoru (w przypadku gmin miejsko - wiejskich):

$$Mwpmts = (Lmm \times MwGUS \times Umpmts) + (Lmw \times MwGUS \times Umpmts) = [Mg]$$

gdzie:

Lmm - liczba mieszkańców miasta,

Lmw - liczba mieszkańców wsi,

MwGUS- masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca wsi na terenie województwa, wyrażona w Mg,

Umpmts - udział łączny odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w składzie morfologicznym odpadów komunalnych, wyrażony w %.

Dane:

$$Mrpmts = 739,50 \text{ Mg}$$

Obliczenia:

$$Mwpmts = (13087 \times 0,256 \times 0,324) + (10180 \times 0,256 \times 0,277) = 1807,372288$$

[Mg]

$$Ppmts = (739,50 / 1807,372288) \times 100 = 40,92 \text{ [\%]}$$

$$Ppmts = 40,92 \text{ \%}$$

Osiągnięty w roku 2015 poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów zbieranych w sposób selektywny, tj.: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł zgodnie z ww. obliczeniami 40,92 %.

Jest to wskaźnik bardzo wysoki, biorąc pod uwagę, że wymagany w roku 2015 poziom recyklingu przygotowania do ponownego użycia tych frakcji surowcowych wynosi 16%.

Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych oblicza się wg wzoru z rozporządzenia Ministra Środowiska dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 645):

$$Pbr = Mrbr \times 100\% / Mwbr$$

gdzie:

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Pbr – poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, wyrażony w %,

Mrbr – łączna masa innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych poddanych recyklingowi, przygotowanych do ponownego użycia oraz poddanych odzyskowi innymi metodami, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg,

Mwbr – łączna masa wytworzonych (na podstawie ewidencji prowadzonej przez podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub na podstawie badań morfologii odpadów komunalnych wykonanych na zlecenie gminy lub podmiotu, o którym mowa w art. 9g ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach) innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (o kodach: 17 01 01, 17 01 02, 17 01 03, 17 01 07, 17 02 01, 17 02 02, 17 02 03, 17 03 02, 17 04 01, 17 04 02, 17 04 03, 17 04 04, 17 04 05, 17 04 06, 17 04 07, 17 04 11, 17 05 08, 17 06 04, 17 08 02, 17 09 04, ex 20 03 99), pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg.

Ppmts = 40,92 %

Osiągnięty w roku 2015 poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów zbieranych w sposób selektywny, tj.: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł zgodnie z ww. obliczeniami 40,92 %.

Jest to wskaźnik bardzo wysoki, biorąc pod uwagę, że wymagany w roku 2015 poziom recyklingu przygotowania do ponownego użycia tych frakcji surowcowych wynosi 16%.

Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych oblicza się wg wzoru z rozporządzenia Ministra Środowiska dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 645):

$$Pbr = Mrbr \times 100\% / Mwbr$$

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

gdzie:

Pbr – poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, wyrażony w %,

Mrbr – łączna masa innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych poddanych recyklingowi, przygotowanych do ponownego użycia oraz poddanych odzyskowi innymi metodami, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg,

Mwbr – łączna masa wytworzonych (na podstawie ewidencji prowadzonej przez podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub na podstawie badań morfologii odpadów komunalnych wykonanych na zlecenie gminy lub podmiotu, o którym mowa w art. 9g ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach) innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (o kodach: 17 01 01, 17 01 02, 17 01 03, 17 01 07, 17 02 01, 17 02 02, 17 02 03, 17 03 02, 17 04 01, 17 04 02, 17 04 03, 17 04 04, 17 04 05, 17 04 06, 17 04 07, 17 04 11, 17 05 08, 17 06 04, 17 08 02, 17 09 04, ex 20 03 99), pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg.

Dane:

Mrbr = 503,7 Mg

Mwbr = 503,7 Mg

Obliczenia:

$Pbr = 503,7 \times 100\% / 503,7 = 100\%$

Pbr = 100 %

Osiągnięty w roku 2015 poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniósł zgodnie z w/w obliczeniami 100 %.

Jest to wskaźnik bardzo wysoki, biorąc pod uwagę, że wymagany w roku 2015 poziom odzysku tych frakcji surowcowych wynosi 40 %.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że system gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Koluszki w 2015 roku funkcjonował prawidłowo. Gmina Koluszki bardzo dobrze wywiązuje się z obowiązku narzuconego na gminę ustawowo osiągając wymagane prawem poziomy recyklingu.

Priorytetem na następne lata jest dalsze uświadamianie mieszkańców gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów. Poprawie powinna ulec także prawidłowa segregacja odpadów u źródła, która korzystnie wpłynie na gospodarkę odpadami na terenie Gminy Koluszki.

7) Wnioski ogólne dla diagnozowanych obszarów tematycznych. Wizja stanu obszaru zdegradowanego po przeprowadzeniu rewitalizacji

Gmina Koluszki jest obszarem zintegrowanym geograficznie, problemowo oraz administracyjnie, posiadającym określoną kopertę problemów, jak również historię wspólnych działań.

Proponowane obszary tematyczne do Programu Rewitalizacji w ramach przedmiotowego opracowania mają charakter wzajemnie skorelowany i wynikowy:

- przywrócenie funkcji społeczno- gospodarczej zdegradowanych obszarów w mieście Koluszki poprzez ich kompleksową rewitalizację,
- poprawa, przebudowa i rozbudowa układów komunikacyjnych wpływa na drożność całościowo rozumianego układu przestrzennego w zakresie skrócenia czasu przejazdu, zapewnienia alternatywnych form dojazdu do szkół, instytucji publicznych oraz zakładów pracy; działaniom tym towarzyszy dodatkowo funkcja rozwoju działań turystycznych będących jedną z głównych osi rozwoju gospodarczego miasta i gminy Koluszki,
- uporządkowanie usług publicznych w zakresie edukacji to stworzenie bazy infrastrukturalnej wspomaganej przez rosnącą świadomość

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

proekologiczną. Dodatkowo ten komponent będzie wspierany projektami o charakterze szkoleniowo-edukacyjnym,

- perspektywiczne uporządkowanie gospodarki środowiskowej rozumianej, jako wspólny problem wpływający bezpośrednio na jakość życia mieszkańców.

Całość przedstawianych problemów należy w ujęciu procesowym sprowadzić do szerokiego problemu rewitalizacji miasta i gminy Koluszki.

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

ANALIZA S.W.O.T.

Mocne strony	Słabe strony
- Atrakcyjne położenie gospodarcze (sąsiedztwo z ośrodkiem regionalnym). Duże rynki zbytu. - Dobre położenie komunikacyjne – lokalizacja. - Rozwijający się przemysł drobny. - Prawidłowo rozwinięte usługi i handel (często rodzinny). - Obsługa finansowo – bankowa firm i ludności. - Korzystne warunki naturalne do produkcji rolniczej. - Dobrze rozwinięte rolnictwo. - Dostępna siła robocza. - Niskie podatki. - Dostępność do istniejącej infrastruktury. - Wzrastająca aktywność gospodarcza na obszarach wiejskich.	- Niedostateczny poziom zaufania instytucji bankowych dla firm. - Utrudnione możliwości uzyskania niskoprocentowych kredytów inwestycyjnych. - Niskie wykorzystywanie funduszy europejskich przez podmioty prywatne. - Brak silnych organizacji pozarządowych współpracujących z samorządem. - Brak wysoko wykwalifikowanych pracowników.

DZIEDZINA GOSPODARCZA

Szanse	Zagrożenia
- Rozwój turystyki i agroturystyki. - Rozwój zakładów rzemieślniczych. - Powiększenie i unowocześnienie gospodarstw rolnych, - Rozwój strefy aktywizacji gospodarczej - Wykorzystanie warunków do tworzenia usług turystycznych	- Import towarów i surowców. - Niestabilna polityka podatkowa i finansowa państwa. - Brak wysoko wykwalifikowanych kadr.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

DZIEDZINA SPOŁECZNA

Mocne strony	Słabe strony
- Dobrze rozwinięte szkolnictwo, - Sprawny dowóz dzieci do szkół. - Dobrze działająca opieka społeczna. - Zadowalający stan bezpieczeństwa – dobra praca Policji. - Prawidłowa opieka medyczna lekarza rodzinnego. - Tradycje kulturalne. - Bliskość do dóbr kulturalnych. - Stosunkowo wysoki procent dzieci kontynuuje naukę w szkołach ponadgimnazjalnych (poza terenem gminy). - Wysoka liczba nauczycieli posiadających wykształcenie wyższe oraz specjalizacje przedmiotowe. - Stosunkowo mała ilość występujących patologii społecznych wśród dzieci i młodzieży gminy.	- Niedostatecznie rozwinięte specjalistyczne usługi medyczne. - Niewystarczające środki finansowe budżetu gminy na edukację wynikające z rządowej subwencji oświatowej. - Ograniczone środki finansowe przeznaczone dla opieki społecznej. - Mało atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży. - Słaba integracja właścicieli i zarządów przedsiębiorstw ze społecznością lokalną.

DZIEDZINA SPOŁECZNA

Szanse	Zagrożenia
- Poprawa specjalistycznych usług medycznych – zdrowotnych dla ludności gminy. - Wzrost wykształcenia mieszkańców gminy. - Zachowanie zwyczajów i tradycji regionu. - Udostępnienie obiektów sportowo – rekreacyjnych oświaty dla ogółu społeczeństwa.	- Brak współpracy przedsiębiorstw. - Postępujące rozwarstwienie/ dezintegracja finansowa społeczeństwa lokalnego. - Rosnące koszty edukacji. - Regres kultury wiejskiej w Polsce. - Malejące środki finansowe na cele oświaty, kultury i sportu.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

ŚRODOWISKO

Mocne strony	Słabe strony
- Dogodne warunki przyrodnicze - Sprawny system odbioru i wywozu odpadów stałych (z segregacją). - Rolniczy charakter gminy – sprzyjający środowisku. - Nie ma przemysłu silnie zanieczyszczającego środowisko.	- Stosunkowo niska świadomość ekologiczna mieszkańców - Stosunkowo słaba edukacja ekologiczna społeczeństwa.
Szanse	Zagrożenia
- Budowa kanalizacji sanitarnej w całej gminie. - Wydzielenie tras i szlaków turystycznych. - Turystyka i agroturystyka z poszanowaniem ustawy o ochronie środowiska.	- Brak wystarczających środków finansowych na aktywną ochronę środowiska. - Wzrastający ruch pojazdów kołowych. - Brak wystarczających środków na ochronę środowiska.

DZIEDZINA TECHNICZNA

Mocne strony	Słabe strony
- Rozbudowana telefonizacja (komórkowa i przewodowa). - Dobrze rozbudowana sieć wodociągowa. - Wystarczająca (na dzień dzisiejszy) elektryfikacja gminy. - Możliwość wygospodarowania terenów pod działalność gospodarczą.	- Brak wystarczającej sieci kanalizacji w kilku miejscowościach na terenie gminy. - Niezadawalający stan nawierzchni dróg przebiegających przez gminę.
Szanse	Zagrożenia
Poprawa nawierzchni oraz dobre oznakowanie dróg gminnych, powiatowych i krajowych przebiegających przez gminę.	- Rosnące koszty inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej. - Pogarszająca się koniunktura w rolnictwie. - Wzrost kosztów materiałów budowlanych.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

VI LISTA PLANOWANYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ

1) Oczekiwane wskaźniki realizacji Programu

Przyjmuje się trzy rodzaje oczekiwanych wskaźników realizacji Programu Rewitalizacji Gminy :

1. wskaźniki produktu,
2. wskaźniki rezultatu,
3. wskaźniki oddziaływania.

Wskaźniki monitoringu można definiować na czterech zasadniczych poziomach.

Wskaźniki wkładu

Zasoby zaangażowane w trakcie wdrażania danego projektu.

- a) środki finansowe
- b) zasoby ludzkie (liczba osób/organizacji zaangażowanych we wdrażanie projektu)
- c) zasoby materialne (wykorzystane we wdrażaniu projektu)

Są to wskaźniki o jednolitym charakterze dla wszystkich typów projektów/działań.

Wskaźniki produktu

Konkretne przedsięwzięcia przeprowadzone w ramach danego projektu – wszystkie produkty materialne i usługi, otrzymane w trakcie realizacji projektu ze środków finansowych przeznaczonych na ten projekt.

Wskaźniki rezultatu

Bezpośrednie, natychmiastowe efekty realizacji projektu - zmiany, jakie nastąpiły u bezpośrednich beneficjentów pomocy w wyniku wdrożenia projektu.

Wskaźniki oddziaływania

Długofalowe konsekwencje realizacji projektu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów oraz osób i organizacji pozostających poza bezpośrednim oddziaływaniem projektu.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Wskaźniki osiągnięć służących monitorowaniu projektów inwestycyjnych.

Wskaźniki produktu

- a) zrekonstruowana lub odnowiona lub zmodernizowana powierzchnia (m², ha);
- b) liczba zmodernizowanych/ odnowionych budynków, w tym:
 - budynków użyteczności publicznej w sektorze edukacyjnym, opieki społecznej i ochrony zdrowia,
 - budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym;
- c) liczba wybudowanej lub zmodernizowanej infrastruktury na obszarze objętym projektem;
- d) liczba lub parametry zakupionego sprzętu;
- e) liczba wspieranych projektów rewitalizacji terenów miejskich lub przemysłowych;

Wskaźniki rezultatu

- a) powierzchnia dostępnych obiektów do wykorzystania (m²);
- b) parametry techniczne zmodernizowanych lub oddanych do użytku obiektów;
- c) liczba budynków zaadaptowanych na cele gospodarcze, społeczne, kulturalne, rekreacyjne;
- d) liczba nowej/zmodernizowanej infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych;
- e) liczba wspieranych obiektów infrastruktury publicznej w sektorze edukacyjnym, opieki społecznej i ochrony zdrowia;
- f) poprawiona funkcjonalność struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych;
- g) stworzone strefy bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości na obszarze zagrożonym patologiami społecznymi;
- h) wzrost powierzchni infrastruktury społecznej przypadającej na 1 użytkownika;
- i) wzrost liczby użytkowników obsługiwanych przez wspieraną infrastrukturę (%);

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

- j) liczba osób korzystających dziennie ze zbudowanej/ zmodernizowanej infrastruktury (w tym wzrost w %);
- k) liczba mieszkańców w promieniu 1 km od realizowanego projektu;
- l) liczba utworzonych/utrzymanych miejsc pracy na zrewitalizowanym obszarze bezpośrednio po zakończeniu projektu.

Wskaźniki oddziaływania

- a) liczba nowych lub utrzymanych miejsc pracy (stałych, czasowych) na zrewitalizowanym obszarze w ciągu 2 lat po zakończeniu projektu;
- b) liczba małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) powstałych na zrewitalizowanym obszarze w ciągu 2 lat po zakończeniu projektu;
- c) liczba powstałych jednostek zajmujących się działalnością kulturalną, edukacyjną, turystyczną, rekreacyjną, sportową na zrewitalizowanym obszarze w ciągu 2 lat po zakończeniu projektu;
- d) liczba imprez odbywających się w odnowionych obiektach w okresie 1-2 lat po zakończeniu projektu, wraz z liczbą uczestników;
- e) dochody wygenerowane przez odnowione obiekty w okresie 1-2 lat po zakończeniu projektu;
- f) wartość dodana generowana przez lokalną działalność gospodarczą w okresie 1-3 lat po zakończeniu projektu (%);
- g) wzrost ceny gruntów i nieruchomości jako miernik wzrostu atrakcyjności terenów;
- h) procent mieszkańców mieszkających na wspieranym obszarze wyrażających chęć pozostania tam przez następne 5 lat.

Projekty rewitalizacji obszarów powinny być kompleksowe i przyczyniać się do tworzenia nowych lub utrzymania stałych miejsc pracy, zwłaszcza do tworzenia nowych miejsc pracy dla osób długotrwale bezrobotnych zamieszkałych na terenach zrewitalizowanych. Działania inwestycyjne powinny być uzupełniane działaniami społeczno- gospodarczymi, realizowanymi

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

na obszarze lokalizacji danego projektu, na rzecz walki z patologiami społecznymi i bezrobociem, przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego, podniesienia kwalifikacji mieszkańców ww. terenów, szkoleń i wsparcia dla rozwoju MSP.

Wskaźniki osiągnięć służące monitorowaniu projektów społeczno-gospodarczych.

Zakres działań: aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, rozwój szkoleń zawodowych, działania na rzecz kobiet na rynku pracy.

Wskaźniki produktu

- a) liczba beneficjentów (w podziale na kategorie, np. kobiety, bezrobotni, absolwenci, osoby zagrożone zwolnieniem, kadra MSP itp.);
- b) liczba projektów doradczych i informacyjnych (godz.);
- c) liczba zaoferowanych miejsc szkoleniowych (godz., dni);
- d) liczba zrealizowanych szkoleń (liczba godzin szkoleń);
- e) liczba lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia;
- f) liczba zorganizowanych staży.

Wskaźniki rezultatu

- a) liczba beneficjentów projektu w stosunku do całkowitej liczby potencjalnych beneficjentów;
- b) liczba beneficjentów, którzy uzyskali dyplom lub certyfikat (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów);
- c) liczba beneficjentów, którzy korzystają z innych instrumentów pomocy po zakończeniu projektu (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów);
- d) procent beneficjentów pozytywnie oceniających otrzymaną pomoc;
- e) liczba partnerów społeczno- gospodarczych uczestniczących w lokalnych inicjatywach na rzecz zatrudnienia;
- f) liczba utworzonych/utrzymanych miejsc pracy bezpośrednio po zakończeniu projektu;

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Wskaźniki oddziaływania

- a) liczba beneficjentów, którzy znaleźli zatrudnienie w okresie 0,5-2 lat po zakończeniu projektu (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów);
- b) liczba beneficjentów, którzy podjęli działalność gospodarczą w okresie 0,5-2 lat po zakończeniu projektu (w tym w % w stosunku do całkowitej liczby beneficjentów);
- c) liczba utworzonych/utrzymanych stałych miejsc pracy, w tym w przedsiębiorstwach założonych przez beneficjentów, po okresie 2 lat po zakończeniu projektu;
- d) redukcja bezrobocia w grupie docelowej (%) po okresie 2 lat po zakończeniu projektu;
- e) wzrost liczby kobiet właścicieli przedsiębiorstw po okresie 2 lat po zakończeniu projektu;
- f) trwałość lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia (% istniejących po 1 roku po zakończeniu projektu).

Kluczowe wskaźniki wyników

Kod	Rodzaj wskaźnika	Definicja	Jednostka miary
(352)	Rozwój wspólnot miejskich	Otrzymujące wsparcie projekty organizacji wspólnot miejskich	Liczba
(352)	Renowacja terenów miejskich	Projekty renowacji terenów miejskich otrzymujące wsparcie	Liczba

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Kluczowe wskaźniki wyników

Kod	Rodzaj wskaźnika	Definicja	Jednostka miary
(352)	Atrakcyjność obszaru	Przedsiębiorstwa/handel zakładane w strefie po renowacji	Liczba

Kluczowe wskaźniki oddziaływania

Kod	Rodzaj wskaźnika	Definicja	Jednostka miary
(352)	Miejsca pracy (nowe lub utrzymane)	Miejsca pracy nowo utworzone lub utrzymane w przedsiębiorstwach lub instytucjach dzięki projektom miejskim otrzymującym wsparcie finansowe	Liczba i % wszystkich miejsc pracy (w podziale na kobiety i mężczyzn)

2) Karty projektów

Karta Projektu nr 1		
1.	Tytuł przedsięwzięcia	Adaptacja budynków byłej jednostki wojskowej w Gałkowie Małym na Centrum Opiekuńcze i Medyczno-Rehabilitacyjne
2.	Miejsce realizacji	Gmina Koluszki, miejscowość: Gałków Mały,

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		ul. Wojska Polskiego Nieruchomości oznaczone nr KW LD1B/00033207/4 znajdują się na działce o nr ewid. 1000/9. Powierzchnia działki wynosi 46.434 m.kw., zaś powierzchnia użytkowa budynków 3.954 m.kw. Nieruchomość położona jest w atrakcyjnej lokalizacji, blisko lasu, a jednocześnie obok nieruchomości biegnie droga wojewódzka oraz znajduje się stacja kolejowa trasy Poznań-Warszawa. Nieruchomość wyposażona będzie w duży parking z dogodnym wjazdem.
3.	Podmioty realizujące projekt	Podmiot prywatny (firma)
4.	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przebudowa, remont budynków dawnej jednostki wojskowej w Gałkowie Małym wraz z zagospodarowaniem terenu. Projekt obejmuje przebudowę i remont budynków dawnej jednostki wojskowej celem przystosowania ich do pełnienia roli Domu Pomocy Społecznej, budynku opiekuńczo-rehabilitacyjnego, budynku administracyjnego, budynku terapeutyczno-rehabilitacyjnego, budynku leczniczo-rehabilitacyjnego. 1.Obiekt Dom Pomocy Społeczne W zakresie prac budowlanych przewiduje się funkcjonalne dostosowanie obiektu do potrzeb Domu Pomocy Społecznej oraz dostosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych. Budynek na zewnątrz, zgodnie z projektem, ma podlegać pracom termomodernizacyjnym, w tym zmianie usytuowania i ilości otworów

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		okiennych i drzwiowych, wymianie stolarki bez znaczącej ingerencji w bryłę budynku i kształt dachu. Konieczna jest wymiana bądź naprawa i konserwacja pokrycia dachowego wraz z wykonaniem nowej instalacji odwodnienia. Przewiduje się dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym: - wejście do budynku od strony zachodniej w poziomie terenu - zainstalowanie przelotowego dźwigu windowego dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się (na wózkach inwalidzkich) - wyposażenie budynku w pełen program łazienek dla niepełnosprawnych wraz z niezbędnymi uchwytyami i armaturą - w zrealizowanych nawierzchniach będą wykonane odpowiednio obniżone krawężniki na trasach dostępnych dla wózków inwalidzkich - miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Obiekt będzie podlegał modernizacji, wyodrębnione zostaną nowe pomieszczenia zgodnie z nowymi funkcjami budynku. Dane liczbowe obiektu: Powierzchnia zabudowy – 966,00 m² Powierzchnia użytkowa – 2.596,40 m² W tym powierzchnia użytkowa piwnic – 481,10 m² Kubatura – 13.756,00 m³. 2. Budynek opiekuńczo-rehabilitacyjny: W zakresie prac budowlanych przewiduje się funkcjonalne dostosowanie obiektu do potrzeb oraz dostosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych. Budynek na zewnątrz, zgodnie z projektem, ma podlegać pracom termomodernizacyjnym, w tym zmianie usytuowania i liczbie otworów
--	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		okiennych i drzwiowych, wymianie stolarki bez znaczącej ingerencji w bryłę budynku i kształt dachu. W związku z tym projekt zakłada: - zachowanie (odtworzenie) gzymsów i tradycyjnego odwodnienia - wymianę bądź naprawę i konserwację pokrycia dachowego wraz z wymianą instalacji odwodnienia - niewielką korektę połaci dachu poprzez poszerzenie lukarn od strony zachodniej budynku oraz montaż okien połaciowych. Przewiduje się dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym: - wejście do budynku od strony zachodniej w poziomie terenu - zainstalowanie przelotowego dźwigu windowego dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się (na wózkach inwalidzkich) - wyposażenie budynku w pełen program łazienek dla niepełnosprawnych wraz z niezbędnymi uchwytyami i armaturą - w zrealizowanych nawierzchniach będą wykonane odpowiednio obniżone krawężniki na trasach dostępnych dla wózków inwalidzkich - miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Dane liczbowe obiektu: Powierzchnia zabudowy – 314,30 m² Powierzchnia użytkowa – 685,60 m² W tym powierzchnia użytkowa piwnic – 220,30 m² Kubatura – 3.355,00 m³ 3. Budynek administracyjny W zakresie prac budowlanych przewiduje się funkcjonalne dostosowanie obiektu do potrzeb budynku administracyjnego oraz dostosowanie
--	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		budynku dla osób niepełnosprawnych. Budynek na zewnątrz, zgodnie z projektem, ma podlegać pracom termomodernizacyjnym, w tym zmianie usytuowania i liczbie otworów okiennych i drzwiowych, wymianie stolarki bez znaczącej ingerencji w bryłę budynku i kształt dachu. W związku z tym projekt zakłada: - zachowanie (odtworzenie) gzymsów i tradycyjnego odwodnienia - wymianę bądź naprawę i konserwację pokrycia dachowego wraz z wykonaniem nowej instalacji odwodnienia. Przewiduje się dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym: - wejście do budynku od strony wschodniej w poziomie terenu - wyposażenie budynku w łazienkę dla niepełnosprawnych wraz z niezbędnymi uchwyty i armaturą - w zrealizowanych nawierzchniach będą wykonane odpowiednio obniżone krawężniki na trasach dostępnych dla wózków inwalidzkich - miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Dane liczbowe obiektu: Powierzchnia zabudowy – 116,64 m² Powierzchnia użytkowa – 83,90 m² Kubatura – 626,00m³ 4. Budynek terapeutyczno-rehabilitacyjny W zakresie prac budowlanych przewiduje się funkcjonalne dostosowanie obiektu do potrzeb oraz dostosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych. Budynek na zewnątrz, zgodnie z projektem, ma podlegać pracom termomodernizacyjnym, w tym zmianie usytuowania i liczby otworów okiennych i drzwiowych, wymianie stolarki bez
--	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		znaczącej ingerencji w bryłę budynku i kształt dachu. W związku z tym projekt zakłada: - zachowanie (odtworzenie) gzymsów i tradycyjnego odwodnienia - wymianę bądź naprawę i konserwację pokrycia dachowego wraz z wykonaniem nowej instalacji odwodnienia. Przewiduje się dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym: - wejście do budynku od strony wschodniej w poziomie terenu z umieszczonym bezpośrednio przy wejściu dźwigiem platformowym - wyposażenie budynku w łazienkę dla niepełnosprawnych wraz z niezbędnymi uchwytyami i armaturą - w zrealizowanych nawierzchniach będą wykonane odpowiednio obniżone krawężniki na trasach dostępnych dla wózków inwalidzkich - miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Dane liczbowe obiektu: Powierzchnia zabudowy – 199,50m² Powierzchnia użytkowa – 202,40 m² W tym powierzchnia użytkowa piwnic – 60,60 m² Kubatura – 1.703, 65m² 5. Budynek leczniczo-rehabilitacyjny z częścią przeznaczoną do sprawowania kultu religijnego W zakresie prac budowlanych przewiduje się funkcjonalne dostosowanie obiektu do potrzeb oraz dostosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych. Budynek na zewnątrz, zgodnie z projektem, ma podlegać pracom termomodernizacyjnym, w tym - Ocieplenie istniejących ścian oraz odpowiednia
--	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		izolacja termiczna ścian i przegród projektowanych budynku, - wymiana dachu na stropodachach z uwzględnieniem warstw izolacji termicznej. Przewiduje się dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym: - wejście do budynku od strony wschodniej w poziomie terenu z umieszczonym bezpośrednio przy wejściu dźwigiem platformowym - wyposażenie budynku w łazienkę dla niepełnosprawnych wraz z niezbędnymi uchwytami i armaturą - w zrealizowanych nawierzchniach będą wykonane odpowiednio obniżone krawężniki na trasach dostępnych dla wózków inwalidzkich - miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Dane liczbowe obiektu: Powierzchnia zabudowy – 438,50m² Powierzchnia użytkowa – 442,00 m² W tym powierzchnia użytkowa piwnic – 100,00m² Powierzchnia użytkowa kaplicy -103,30m² Kubatura – 1.633, 00m² Działalność opiekuńcza (Dom pomocy Społecznej) będzie prowadzona w murowanym budynku o wysokim standardzie wykończenia. Wejścia pozbawione są barier dla osób niepełnosprawnych, wejście boczne z podjazdem i uchwytami dla osób niepełnosprawnych. Wejście główne na teren posesji będzie zabezpieczone domofonem. Posesja będzie ogrodzona, otoczenie wokół budynku będzie zagospodarowane jako miejsce do wypoczynku i rekreacji.
--	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		Budynki będą wyposażone w windę służącą do przemieszczania pomiędzy poszczególnymi kondygnacjami. Ciągi komunikacyjne spełniające funkcje korytarzy i klatek schodowych są przestrzenne i wygodne. Odpowiednia szerokość pozwala na swobodne poruszanie się wózków inwalidzkich. W budynku będzie zamontowana instalacja oddymiająca oraz system przeciwpożarowy. Cały budynek będzie pozbawiony barier architektonicznych. Wejścia do pokoi są bez progów a szerokie drzwi umożliwiają swobodny wjazd osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich. Każdy z pokoi jest wyposażony w łazienkę, WC, prysznic i umywalkę z poręczą umożliwiającą zabiegi higieniczne. Każdy pokój posiadać będzie łóżka, szafki nocne, stoliki, krzesła i fotele, komody , radio, telewizor. W każdym pokoju zamontowane będą szafy do przechowywania garderoby. W każdym pokoju jest urządzenie do przywołania pomocy. Placówka posiadać będzie ponadto łóżka z materacami przeciwoślizgowymi. Obok Centrum Opiekuńczego działać będzie równolegle Centrum Medyczno-Rehabilitacyjne, w którym wykonywać się będzie nowoczesne zabiegi: - krioterapii, - kinezyterapii, - medycyny estetycznej, - chelatowania naczyń krwionośnych, - wykonywania map genetycznych, - gastrokopii, - kolonoskopii, - stomatologiczne, - ginekologiczne, - USG, - hydrokolonoskopii,
--	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

			- hydromikrodermabrazji.
5.	Wskaźniki	Produktu	Powierzchnia zrewitalizowanego terenu Powierzchnia działki wynosi 46.434 m. kw., zaś powierzchnia użytkowa budynków 3.954 m.kw.
		Rezultatu	Liczba osób korzystających z usług medycznych – Projekt zakłada powstanie obiektu wyposażonego w miejsca dla 100 osób.
6.	Szacowana wartość projektu		19 mln zł
7.	Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu		2017-2019
8.	Stan przygotowania projektu do realizacji		dokumentacja techniczna, kosztorys, wstępne studium wykonalności, pozwolenie na budowę
9.	Finansowanie		ERDF oraz środki własne

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Karta Projektu nr 2		
1.	Tytuł przedsięwzięcia	Przywrócenie funkcji społeczno- gospodarczej zdegradowanych obszarów w mieście Koluszki poprzez ich kompleksową rewitalizację.
2.	Miejsce realizacji	Miasto Koluszki: plac przy ul. Rynek, pierzeja przy ul. 3 Maja, pierzeja przy ul. Brzezińskiej, tereny po byłej cegielni wymagające rewitalizacji.
3.	Podmioty realizujące projekt	Gmina Koluszki Referat Inwestycji 95-040 Koluszki, ul. 11 Listopada 65 Jednostka Samorządu Terytorialnego
4.	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	a) Głównym założeniem projektu rewitalizacji jest zainicjowanie i realizacja projektów w sferze kształtowania przestrzeni publicznej, których celem jest zmiana zagospodarowania i wizerunku miasta obejmująca w szczególności: tereny placu przy ul. Rynek, tereny przyległe do ul. 3 Maja i Brzezińskiej objęte ochroną konserwatorską, zdegradowane tereny przemysłowe przy ul. Polnej. Są to trzy obszary zdegradowane, nie posiadające wspólnych granic, na których zdefiniowano stan kryzysowy. Obszary te nie obejmują 20% obszaru Gminy Koluszki i 30% mieszkańców. Obszar przemysłowy przy ul. Polnej rewitalizowany będzie przez utworzenie terenów rekreacyjnych, kompleksu o funkcjach wypoczynkowych, sportowych i kulturalnych. Wiąże się to np. z innymi działaniami Osi Priorytetowej VI. W sferze materialno – przestrzennej uporządkowane zostaną zdegradowane tereny, utworzona zostanie nowa infrastruktura techniczna wpisująca się w już istniejące w przestrzeni publiczne szlaki turystyczne. Powstanie obiektów o funkcjach rekreacyjnych

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		przyczyni się do rozwiązania problemów społecznych np. utworzenie nowych miejsc pracy i wsparcie mikroprzedsiębiorczości. Plac przy ul. Rynek pełni obecnie funkcję półdzikiego okresowego targowiska. Praktycznie nie uległ zmianie od 50 lat. Rewitalizacja polegać będzie na uporządkowaniu spontanicznie zagospodarowanej przestrzeni handlowej, stworzenia właściwych warunków dla drobnego handlu, usprawnienie komunikacji wokół tego miejsca np. utworzenie parkingów, dostosowanie miejsca do funkcji rekreacyjnych i kulturalnych. Rewitalizacja poprawi infrastrukturę techniczną, uporządkuje przestrzeń publiczną, stworzy warunki do drobnego handlu i usług. Tereny przy ul. 3 Maja i Brzezińskiej oraz tereny historycznie związane z koleją wokół dworca kolejowego to obszar ścisłego centrum miasta zdegradowany technicznie i społecznie np. poprzez lokowanie tam mieszkań komunalnych i osób zagrożonych wykluczeniem. Obecnie pełni zróżnicowane funkcje w tym komunikacyjne i handlowo usługowe. Rewitalizacja polegać będzie na odnowieniu substancji mieszkaniowej, i infrastruktury technicznej, uporządkowaniu komunikacji, przystosowaniu obszaru do funkcji reprezentacyjnego centrum miasta, z elementami kulturalnymi i rekreacyjnymi. Odnowieniu obiektów zabytkowych i wartościowych kulturowo. Obszar ten jest miejscem zbiegania się komunikacji kolejowej, kołowej, i szlaków turystycznych – pełni rolę kluczowego węzła komunikacyjnego. Działania rewitalizacyjne uporządkują infrastrukturę techniczną i podniosą jakość przestrzeni społecznej.
--	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		Dostosują ją do nowych funkcji. Stworzone zostaną nowe lokale służące rozwojowi usług i handlu w tym obsługi ruchu turystycznego i podróży. Wzbogacona zostanie oferta kulturalna miasta. Właściwe zagospodarowanie i organizacja przestrzeni publicznej, wyposażenie ulic w niezbędną infrastrukturę techniczną oraz w elementy małej architektury i zieleni miejskiej, odnowa substancji mieszkaniowej i obiektów infrastruktury społecznej to działania mające na celu poprawę wizerunku miasta, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i poprawę życia mieszkańców. Oprócz działań materialno – technicznych działania rewitalizacyjne będą obejmować także sferę społeczną niezwykle istotną z punktu widzenia samych mieszkańców. Celem kompleksowego programu działań miękkich obejmujących mieszkańców zdegradowanych gospodarczo obszarów będzie zminimalizowanie negatywnych skutków występujących problemów społecznych poprzez przywrócenie osłabionych lub nieistniejących więzi społecznych, odbudowę tożsamości lokalnej, poczucie współdecydowania, odpowiedzialności o użytkowaniu zajmowanej przestrzeni społecznej. W ramach rewitalizacji społecznej będą odbywały się działania dla całych rodzin cierpiących z powodu złej sytuacji materialnej, a także borykających się z problemami wychowawczymi i zagrożonych marginalizacją. Planowane działania miękkie w ramach rewitalizacji społecznej: - konsultacje indywidualne i grupowe z doradcą zawodowym - konsultacje indywidualne i grupowe
--	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		z psychologiem - praca z asystentem rodziny. Ponadto planuje się w ramach Programu Rewitalizacji Społecznej wykorzystanie działań animacyjnych, które będą podnosić zaangażowanie społeczności lokalnej między innymi poprzez organizację: - imprez, w tym zabaw dla dzieci, - festynów, - happeningów, - imprez sportowych, - świetlic środowiskowych, - prac społecznych realizowanych przez społeczność lokalną. Animatorzy będą do swoich działań włączać elementy edukacyjne przygotowujące uczestników do podejmowania samodzielnych działań. Poza animacją związaną z realizacją wydarzeń typu festyny czy happeningi, animatorzy będą realizować w sposób ciągły działania oparte na bezpośrednim kontakcie z rewitalizowaną społecznością, inicjując drobne aktywności na rzecz sąsiadów. Te proste działania animacyjne będą angażować społeczność lokalną w proces przygotowania wyjść do miejsc związanych z kulturą. Uczestnicy będą inspirowani do zgłaszania własnych pomysłów oraz ich wspólnej realizacji. Początkowo organizowane spotkania przez lokalnych animatorów staną się z czasem nieodłącznym elementem życia mieszkańców. Wyżej wskazane działania animacyjne będą zachęcać i bezpośrednio włączać społeczność lokalną do prowadzonych wydarzeń związanych z rewitalizacją społeczną. Celem tego programu będzie przeciwdziałanie problemom marginalizacji i wykluczeniu społecznemu lokalnej społeczności. Poprzez włączanie w sam
--	--	--

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		proces rewitalizacji społecznej pracy opiekunów osobistych i pracowników socjalnych planuje się objęcie opieką, a także zaangażowanie w sam proces wszystkich grup społecznych poprzez zajęcia prowadzone przez animatorów angażujących osoby starsze, a w przypadku młodzieży uczących aktywności i integracji międzypokoleniowej. Ponadto wykorzystane zostaną różne przykłady animacji: streetworking z lokalnymi liderami terenów rewitalizowanych, wyjścia do kina, murale i graffiti, tworzenie kawiarenek sąsiedzkich, miejsc spotkań i dyskusji, klubów, punktów terenowych wsparcia itp. 1.a.i.1.a. <u>Prace przygotowawcze</u> Termin realizacji: I kw. 2016 – II kw. 2017 Opracowanie dokumentacji projektowych na bazie sporządzonych opracowań programowo – przestrzennych zagospodarowania terenów przewidzianych do rewitalizacji. Opracowanie Studium Wykonalności projektu. Ogłoszenie przetargu na wybór wykonawcy i rozpoczęcie robót budowlanych, dostaw i usług. 1.a.i.1.b. <u>Roboty budowlane i konserwatorskie</u> Realizacja założonych w projekcie prac budowlanych i inwestycyjnych. 1.a.i.1.c. <u>Dostawy i usługi</u> Termin realizacji: II kw. 2017 – VI kw. 2020. Realizacja założonych usług. 1.a.i.1.d. <u>Zarządzanie projektem</u> Termin realizacji: I kw. 2016 – VI kw. 2020.
--	--	---

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

		W ramach projektu przewiduje się powołanie zespołu ds. realizacji wraz z koordynatorem – pełnomocnika ds. realizacji projektu. Do jego zadań należeć będzie: - koordynowanie prac projektu, - wdrażanie projektu do realizacji, przygotowanie jego dokumentacji, rozliczenie finansowe i rzeczowe. - monitorowanie projektu. - realizacja założonych w projekcie prac budowlanych i inwestycyjnych - promocja projektu a) Cel szczegółowy: Przywrócenie i nadanie funkcji społecznych i gospodarczych na terenach zdegradowanych w Gminie Koluszki. Realizacja kompleksowych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, planowanych w projekcie uwzględniających wymiar gospodarczy, fizyczny i społeczny jest zgodna z celem przedstawionym w RPO WŁ VI-9b: „Przywrócenie lub nadanie funkcji społecznych i gospodarczych na terenach zdegradowanych”. Projekt generuje dochód. W projekcie nie występuje pomoc publiczna.
5.	Wskaźniki	Produktu
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 29,0 ha. Cel pośredni 2018 – 4,5 ha. Cel końcowy 2023 – 29,0 ha. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 5; Cel pośredni 2018 – 1 Cel końcowy 2023 – 5 Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich – 29 jednostek mieszkalnych Cel pośredni 2018 – 0

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

			Cel końcowy 2023 – 29
		Rezultatu	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 5. Cel pośredni 2018 – 0 Cel końcowy 2023 – 5
6.	Szacowana wartość projektu		34 274 193,55 zł
7.	Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu		I 2016 – XI 2020
8.	Stan przygotowania projektu do realizacji		Termin gotowości wnioskodawcy do złożenia wniosku o dofinansowanie VI 2017
9.	Finansowanie		Przewidywana kwota dofinansowania UE (PLN): 21 250 000,00 zł Oś priorytetowa RPO WŁ na lata 2014-2020, w ramach której projekt miałby być finansowany; VI Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu.
			Szacowana wartość kosztów kwalifikowalnych; 27 865 198,01 zł

3) Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Dla skutecznego opracowania wniosku projektowego oraz jego realizacji konieczne jest zrozumienie, czym są projekty i jakimi cechami się charakteryzują. Projekty mogą być różne - począwszy od prostych, pojedynczych działań typu zorganizowanie konferencji, po złożone, ściśle ze sobą powiązane działania np. opracowanie metody identyfikacji oraz leczenia nowotworów skóry. Projekty mogą mieć różny czas trwania – od kilku dni do kilku lat (projekty badawcze). Zadania w zależności od projektu są różne, mniej lub bardziej skomplikowane, czasochłonne. Zasada realizacji projektu jest zawsze taka sama: należy opracować plan i koordynację projektu, przygotować kosztorys i budżet projektu, a praca wykonywana w projekcie musi być monitorowana oraz kontrolowana. Odnajdując najprostszą definicję, projekt możemy określić jako: sposób na osiągnięcie celu lub zorganizowane działanie zmierzające do osiągnięcia określonego celu.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Rozwijając ww. definicję można powiedzieć, że projekt to:

- seria czynności zmierzających do osiągnięcia jasno ustalonych celów w określonym czasie i przy określonym budżecie,
- określone w czasie działanie, podejmowane w celu osiągnięcia konkretnego celu, bądź wytworzenia unikalnego produktu lub usługi.

Projekt jest zorganizowanym i ułożonym w czasie ciągiem wielu działań, z określoną datą początkową i końcową realizacji projektu, zmierzającym do osiągnięcia konkretnego i mierzalnego wyniku. Jest adresowany do wybranych grup odbiorców.

Cele oraz rezultaty projektu zależą od przeznaczonych na jego realizację zasobów, rozumianych nie tylko jako środki finansowe, lecz również jako zasoby ludzkie (tzn. wiedza i umiejętności), pomieszczenia, wyposażenie i urządzenia, a także – w razie potrzeby – podwykonawców zewnętrznych. Projektem może być ciąg działań prowadzonych w celu zbudowania i uruchomienia elektrowni wodnej, czy też prace badawcze prowadzone w celu wyeliminowania bądź to zablokowania związków arsenu znajdujących się w glebie. Innym przykładem będzie opracowywanie nowych metod leczenia stwardnienia rozsianego. Znany jest przykład projektu badawczego realizowanego w ramach programu ramowego, w wyniku którego opracowano doskonałe techniki dopasowywania przedmiotów codziennego użytku do anatomii ciała np. zabawek dla dzieci, plecaków, nart dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Zamierzając realizować projekt należy zdawać sobie sprawę, że prace przygotowawcze związane z napisaniem wniosku, wymagają zaangażowania znacznych środków rzeczowych, finansowych, a przede wszystkim zaangażowania ludzi. Należy na etapie pomysłu na projekt wziąć pod uwagę fakt, że pomimo dużych nakładów możemy nie uzyskać dofinansowania czy akceptacji na realizację projektu. Wydatki poniesione na przygotowanie wniosku nie są kosztami kwalifikowalnymi. Jednak w sytuacji uzyskania dofinansowania należy pamiętać, że każdy projekt ma określony budżet przeznaczony na różnorodne działania prowadzone w jego ramach. Należy poczynić wszelkie starania, aby go nie przekroczyć. Realizacja projektu zgodnie z budżetem oraz harmonogramem projektu jest bardzo istotną sprawą, której

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

należy ściśle przestrzegać a właściwe zarządzanie projektem jest podstawą jego sukcesu.

Wszystkie projekty realizowane poza obszarem rewitalizacji mają na celu wywołanie efektu synergii przy wyprowadzaniu gminy ze stanu kryzysowego, dzięki czemu uniknie się tylko przemieszczania problemów istniejących na obszarach rewitalizacji na inne obszary.

4) Ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych

Program finansowany winien być z następujących źródeł:

1. Łódzki Regionalny Program Operacyjny 2014+,
2. Programy Operacyjne na poziomie krajowym,
3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Oś 4 Leader,
4. Inne (kredyty preferencyjne, środki funduszy krajowych oraz wspólnotowych).

Budżet gminy powinien mieć charakter zadaniowy, komplementarny i uzupełniający w stosunku do zewnętrznych źródeł finansowania, co oznacza, iż zasadniczym źródłem finansowania działań rozwojowych mają być środki zewnętrzne, w tym głównie środki z Unii Europejskiej, a zasadniczy budżet gminy winien współfinansować wkład własny. Powyższe wskazanie wpisuje się w Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy, która wskazuje, iż środki na realizację zadań określonych w Programie pozwalają jedynie na współfinansowanie wkładu własnego przy dodatkowym założeniu zaliczkowego systemu płatności ze środków zewnętrznych (głównie Unii Europejskiej). Po analizie Wieloletniej Prognozy Finansowej uznać należy, iż współfinansowanie projektów inwestycyjnych może odbywać się w kolejnych latach na poziomie 1.000.000,00 PLN, co stanowić winno 15% wkładu własnego. Przy takim założeniu inwestycje wskazane w przedmiotowym Programie są realne do zrealizowania w założonej perspektywie roku 2022.

Należy również zaznaczyć, iż wskazany powyżej model współfinansowania przy udziale środków Unii Europejskiej w niektórych przypadkach (np. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich lub inwestycje środowiskowe, w których

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

generowany jest dochód, gdzie podstawą wyliczenia sumy dofinansowania jest tzw. metoda luki finansowej) wskazane powyżej modelowe finansowanie jest inne. W takich przypadkach każdorazowo należy dokonać oceny możliwości zaangażowania finansowego gminy w stosunku do realności pozyskania finansowania.

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

VII MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM REWITALIZACJĄ

Komplementarnością określamy synergię i wzajemne uzupełnianie się świadomie podejmowanych działań poprzez skierowanie strumienia wsparcia na ich realizację dla efektywniejszego rozwiązania problemu bądź osiągnięcia założonego celu na poziomie lokalnym, regionalnym, ponadregionalnym lub krajowym. Kluczowym w tym kontekście wydaje się określenie wspólnego dla uzupełniających się przedsięwzięć celu. Zapewnienie komplementarności podejmowanych działań finansowanych ze środków wspólnotowych służy zmaksymalizowaniu ich efektywności. Potrzeba zapewnienia komplementarności rodzi więc konieczność kompleksowego i celowościowego podejścia zarówno do inwestycji twardych jak i projektów miękkich, co oznacza potrzebę koncentracji celów określanych w konkretnych obszarach. Komplementarność jest jedną z zasad przyznawania wsparcia przez Unię Europejską państwom członkowskim UE, określoną w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające Rozporządzenie (WE)1260/1999.

Zapewnieniu komplementarności służyć będzie odpowiednio przygotowany i wykorzystany system instytucjonalny, a także systemy realizacji przyjęte w poszczególnych programach operacyjnych. Właściwe wyposażenie odpowiednich instytucji w niezbędne narzędzia może bowiem zapewnić koordynację działań i stanowić jeden z mechanizmów pozytywnie wpływających na zapewnienie komplementarności. Komplementarność instytucjonalno-systemowa nie polega na tworzeniu nowych struktur, lecz wykorzystuje już istniejące instytucje i gremia przyznając im jedynie nowe funkcje i zadania związane z zapewnieniem koordynacji działań, a także zapewniając właściwy przepływ informacji między nimi.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

VIII MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY⁴ W PROCES REWITALIZACJI – PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Posiadanie precyzyjnego Programu całości procesu rewitalizacji daje możliwość odnoszenia się do niego na każdym etapie działania. Świadomość jasno sformułowanego celu, a także elastyczność oraz uważność w obserwowaniu potrzeb, jak i możliwości wszystkich uczestników procesu może zwiększyć jego skuteczność i pomóc w uniknięciu wielu barier, czy problemów. W przedmiotowym dokumencie operacyjnym wykorzystano model zarządzania projektem uznanym przez Komisję Europejską. Oznacza to, iż włączanie interesariuszy odbywać będzie się na zasadach aktywnego włączania poszczególnych grup (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i inni) w proces rewitalizacji na bazie poniższego modelu, w którym na każdym etapie udział brać będą interesariusze społeczni:

Programowanie

Etap wyjściowy, zawierający określanie celów organizacji. W wyniku tego procesu ustala się programy i strategie, które mają realizować wizję/misję organizacji.

Identyfikacja

Selekcja zgłaszanych potrzeb, wyrażanych propozycjami projektów. Selekcja powinna być dokonywana w oparciu o przyjęte kryteria, które obiektywizują decyzje.

⁴ **Interesariusze** – mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego; inni mieszkańcy gminy; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne; organy władzy publicznej; podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Formułowanie

Analiza wytypowanych projektów pod kątem ich efektywności społecznej i ekonomicznej.

Finansowanie

Analiza kosztów i źródeł finansowania projektów.

Wdrożenie

Uruchamianie procedur, skutkujących techniczną realizacją działań i zadań.

Ocena

Porównanie osiągniętych rezultatów z planowanymi oraz analiza odchyleń. Efektem tego etapu może być plan ewaluacji projektu.

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

IX WDRAŻANIE, REALIZACJA, MONITORING ORAZ OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ PROGRAMU REWITALIZACJI. WPROWADZENIE DZIAŁAŃ KORYGUJĄCYCH

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Programu posiada Burmistrz. Dodatkowo w monitorowaniu uczestniczyć będzie horyzontalny zespół zadaniowy do spraw Programu. Główną ich rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Programie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania i w razie potrzeby aktualizowanie programu w zakresie dostosowania go do zmieniających się uwarunkowań. Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągnięte wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania.

Punkt wyjścia

Zadanie monitorowania i ewaluacji działań strukturalnych wynika wprost z przepisów prawa, choć sposób ich przeprowadzania zależy od natury i zakresu ocenianej pomocy. Celem jest sprawdzenie, za pomocą zdefiniowanych na odpowiednim poziomie wskaźników, efektywności wdrażania i wykorzystywanych środków.

Regulacje prawne

Podstawowe regulacje prawne dotyczące wskaźników monitorowania zawarte są w art. 36 Rozporządzenia Ramowego Unii Europejskiej.

Rozporządzenie to zawiera również liczne odniesienia do programowania (art. 16, 17 i 18) i procedur ewaluacyjnych (art. 40, 41, 42, 43 i 44). Te artykuły ustanawiają: podstawy operacyjne dla monitorowania i oceny pomocy (np. kwantyfikacja celów, monitorowanie finansowe i rzeczowe, wskaźniki wyników, rezultatów i wpływów, mierzenie); odpowiedzialność każdego z zaangażowanego poziomo zarządzania (Komisja Europejska, państwa członkowskie i Komitety Monitorujące) i związane z nimi obowiązki w zakresie sprawozdawczości (np. roczny raport z implementacji, raporty z ewaluacji).

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Ramy programowania

Wskaźniki stosuje się do wszystkich form pomocy strukturalnej, tj. Wspólnotowych Ram Wsparcia (CSF), Jednolitego Dokumentu Programowania (SPD), Programów Operacyjnych (OP), ale również do dotacji globalnych i dużych projektów. W celu zapewnienia efektywnego monitorowania tych form pomocy, szczególna uwaga powinna zostać poświęcona najniższemu poziomowi operacyjnemu (działanie lub projekt).

Zasadniczo te dane powinny być zawarte w rocznych raportach z implementacji (art. 37) i nie powinny ograniczać się do informacji finansowych. Ponadto wskaźniki powinny przedstawiać spójny opis programu, poczynając od poziomu najbliższego (rzeczywisty wydatek) i obejmując coraz to bardziej ogólne poziomy (efekty wyprodukowane przez ten wydatek).

Ramy operacyjne

Ogólna logika pomocy

Pomiędzy podstawowymi elementami przygotowywania programów pomocy w ramach funduszy strukturalnych znajdują się ustalenie celów i alokacja środków pomiędzy operacjami w sposób zapewniający optymalną realizację celów. Pomiędzy decyzją o przyznaniu pomocy a celami istnieje logiczny związek, który może zostać przedstawiony „z góry do dołu” lub „z dołu do góry”. W praktyce programowanie implikuje wybór pomiędzy dwiema perspektywami:

- „z góry na dół”: cała pomoc jest programowana w specyficznym kontekście związanym z definiowaniem celów ogólnych. Te ostatnie kształtują strategię pomocy i są podstawą dla pewnej liczby celów szczegółowych, w ogólnym zarysie odpowiadającym obszarom priorytetowym. Każdy z tych celów jest z kolei wdrażany za pomocą działań, które pozwalają na realizację celów operacyjnych,
- „z dołu do góry”: działania są wdrażane przez administrację, agencje i operatorów za pomocą różnych (finansowych, ludzkich, technicznych lub organizacyjnych) środków lub zasobów (wkładu). Rzeczywiste wydatki są źródłem rzeczowych wyników (np. kilometry zbudowanej drogi, liczba miejsc na zorganizowanych szkoleniach, etc.), które pokazują poczyniony postęp we wdrażaniu danego działania. Rezultaty są bezpośrednimi efektami wobec

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

beneficjentów finansowanego działania (np. skrócony czas podróży, zmniejszone koszty transportu lub liczba uczestników, którzy ukończyli szkolenia, etc.). Powyższe rezultaty mogą zostać wyrażone w kategorii ich wpływu (oddziaływania) na osiągnięcie ogólnych lub szczegółowych celów programu i stanowią główną podstawę dla uznania, że dana pomoc zakończyła się sukcesem lub porażką.

Wersja do konsultacji

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

X KONSULTACJE SPOŁECZNE (BADANIA ANKIETOWE)

Objaśnienie procesu rewitalizacji dla interesariuszy społecznych

Zarysowanie strategii rewitalizacji, wymaga uświadomienia sobie czym jest degradacja obszaru zurbanizowanego i jakie przyczyny prowadzą do takiego kryzysu obszaru miejskiego. Trzeba następnie odpowiedzieć na pytanie, czym jest sam proces rewitalizacji, na czym polega, jakie posiada reguły gry, na jakie bariery i przeszkody może napotkać. Na zachodzie, procesy rewitalizacji realizowane są systemowo od początku lat 70-tych, w oparciu o stworzone specjalnie w tym celu systemy prawne oraz instrumenty planistyczne, organizacyjne i finansowe. W Polsce brak nie tylko praktycznych doświadczeń w dziedzinie przygotowywania i prowadzenia systemowych procesów rewitalizacji, ale również nie stworzono dla nich dotąd odpowiednich systemów prawnych i instrumentów realizacyjnych. Wejście Polski w obszar gospodarki rynkowej, zmusza do nowego spojrzenia na procesy rozwoju i rewitalizacji miast, gdyż polityczne, społeczne i gospodarcze uwarunkowania dla nich, upodobniają się do zachodnioeuropejskich.

Istotne dla właściwej oceny problemów degradacji obszarów miejskich i ich rewitalizacji jest rozumienie miasta i jego poszczególnych obszarów jako kompleksowych struktur przestrzenno-funkcjonalnych uwikłanych w konkretne mechanizmy ekonomiczne, urbanistyczne, prawne, kulturowe i społeczne. Z tej racji zarówno proces degradacji miasta, jak i działania skierowane na jego rewitalizację, mają charakter kompleksowy⁵.

Proces degradacji obszarów zurbanizowanych wynika zarówno z zaniechania bieżących remontów i odnowy infrastruktury, skutkujących postępującą dekapitalizacją przestrzeni i substancji, jak i braku dostosowania struktur przestrzennych oraz ich funkcji do nowych zmieniających się w czasie potrzeb. Obszary zdegradowane zamieszkują często grupy społeczności lokalnej ekonomicznie słabe, co obciąża obszary zdegradowane trudną problematyką

⁵ Zob. A. Billert, *Strategia rewitalizacji*, Żary-Berlin 2002.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

socjalną. Procesy degradacji odbierają gruntowi i lokalizacji wartość i atrakcyjność. Tym samym uniemożliwiają lub ograniczają możliwości samoregeneracji, tj. zdolność generowania pieniądza potrzebnego na realizację odnowy.

Zabudowa przestaje być źródłem dochodu i staje się balastem dla "ubożającego" pod jej ciężarem gruntu. Uruchomienie inwestycji staje się niemożliwe. Jeżeli dodatkowo istnieją ograniczenia samego statusu własności gruntu i nieruchomości - np. ograniczenia w wysokości czynszu, doboru lokatorów, czy wpis do rejestru zabytków - wówczas ekonomiczny proces samoregeneracji przestrzeni, jej funkcji i substancji a tym samym zdolność gruntu do generowania pieniądza, zostają ostatecznie zablokowane. Blokada wspomnianych wyżej mechanizmów i unieruchomienie procesów samoregeneracyjnych przestrzeni miast, nastąpiły w Polsce w systemie komunistycznym. Powstała skutkiem tego tzw. "luka remontowa". Zjawisko degradacji obszarów miejskich w krajach zachodnich przebiegało w znacznie mniejszym stopniu niż na wschodzie i ograniczało się do tych obszarów starej zabudowy, które nie były dla inwestorów konkurencyjne w stosunku do innych, np. zniszczonych wojną centrów miast, i podmiejskich obszarów niezabudowanych. Dopiero wyczerpanie się tych potencjałów skierowało uwagę prywatnego sektora inwestycyjnego i sektora publicznego na zdegradowane obszary miast i uruchomiło w latach 70 - 80-tych procesy rewitalizacji. W Polsce było podobnie z tą różnicą, że inwestorem rezygnującym z inwestycji na starych obszarach zabudowy i przenoszącym punkt ciężkości na tereny niezabudowane, było państwo⁶. Z ekonomicznego punktu widzenia, otwarcie obszaru zdegradowanego na działania inwestycyjne nastąpić może tylko wówczas, kiedy uda się usunąć jego "negatywnie przekształconą" (zdegradowaną) materię przestrzenną, a więc uwolnić grunt od balastu, blokującego jego zdolność generowania pieniądza. W wypadku zamiaru zachowania "balastowej" struktury przestrzennej i jej zdekapitalizowanej substancji, inwestycje są możliwe tylko wtedy, kiedy konieczne na ich "naprawę" nakłady finansowe zagwarantują

⁶ Op. cit.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

odpowiedni zysk. Innymi słowy, kiedy za pomocą "naprawy" a nie prostszej i tańszej w realizacji nowej zabudowy, uda się odtworzyć generującą pieniądź funkcję gruntu. Rynek finansowy, dostarczający środki inwestycyjne, musi być przekonany o tym, że trudne przedsięwzięcie "naprawy", przyniesie efekt umożliwiający zwrot udzielonego awansem kredytu.

Dla rynku finansowego, wiarygodność inwestycji rewitalizacyjnej zależy w dużej mierze od jej kontekstu przestrzennego. Inwestycje kompleksowe, szczególnie te, realizowane na terenach niezabudowanych i pozbawionych "balastu" degradacji, przynoszą wysoką opłacalność, gdyż gwarantują wysoki walor lokalizacyjny. Zmieniają one pozytywnie większy obszar w stosunkowo krótkim czasie i tym samym gwarantują sukces mających tam miejsce pojedynczych realizacji. Inwestycje realizowane w dużych odstępach czasu, realizowane w kontekście zdegradowanej przestrzeni, są dla rynku finansowego i inwestorów obciążone wysokim ryzykiem. Ryzyko to wzrasta jeszcze w sytuacji nieistnienia realistycznych planów przestrzennych, precyzyjnie określających docelowy kształt i dystrybucję funkcji na danym obszarze. Ryzyko to spada, gdy istnieje gwarancja, że zdegradowany teren jest objęty precyzyjnym planem, a jego rozwój będzie wspierany kompleksowym i wiarygodnym planem rewitalizacji sektora publicznego. Zmniejszenie ryzyka jest szczególnie istotne wtedy, gdy rewitalizacja ma być realizowana przez wielu małych i średnich inwestorów. Dla rynku kapitałowego i inwestorów istnieje jeszcze jeden problem utrudniający inwestowanie na terenach zdegradowanych. Inwestycje nowe, na gruntach "dziewiczych", realizowane są na nowych, racjonalnych i funkcjonalnie skonstruowanych podziałach gruntu. Gwarantuje to ich wysoką wartość i ekonomicznie korzystną zabudowę. Inaczej jest na terenach zdegradowanych, a szczególnie tam, gdzie jednym z deficytów przestrzennych jest niekorzystny i chaotyczny podział własnościowy gruntu. Redukuje to w niezwykle istotny sposób atrakcyjność inwestycyjną terenu, gdyż dyskwalifikuje jego wartość lokalizacji i zdolność generowania pieniądza.

Widzimy więc, że degradacja obszarów miejskich nie jest ani wydarzeniem losowym, ani wynikiem złej woli. Jest konsekwencją określonych mechanizmów ekonomicznych, a o możliwości rewitalizacji decyduje rachunek ekonomiczny. Dla

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

inwestycji na obszarach zdegradowanych istnieje wysoki stopień ryzyka finansowego. Dlatego też procesy rewitalizacji wymagają szczególnie intensywnego działania w kierunku jego zmniejszenia drogą tworzenia redukujących go warunków ramowych. Rewitalizacja odnosi się do kompleksowego procesu odnowy obszaru zurbanizowanego, którego przestrzeń, funkcje i substancja uległy procesowi strukturalnej degradacji, wywołującej stan kryzysowy, uniemożliwiający lub znacznie utrudniający prawidłowy rozwój ekonomiczny i społeczny tego obszaru jak i zrównoważony rozwój całego miasta. Rewitalizacja jest więc odpowiedzią na stan kryzysowy obszaru miejskiego i obejmuje zespół kompleksowych działań, koordynowanych i zarządzanych przez sektor publiczny (gminę), opartych na aktywnej współpracy organów i instytucji polityczno-administracyjnych oraz podmiotów społecznych.

Proces rewitalizacji rozpoczyna się działaniami przygotowawczymi. Mają one na celu stwierdzenie zakresu i przyczyn stanu kryzysowego oraz ustalenie sposobów jego usunięcia. W ramach działań przygotowawczych ustala się, jaki obszar objęty jest zjawiskami kryzysowymi, stwierdza i analizuje istniejące tam deficyty, sporządza i uzgadnia plan ich usunięcia, wykonując jednocześnie plan przestrzenny dla rewitalizacji, ukazujący sposób realizacji programu. W ramach programu dokonuje się również ramowej kalkulacji kosztów rewitalizacji, ocenia przypuszczalny czas jej realizacji, ocenia się szanse i bariery dla realizacji programu. Oceny wymagają skutki społeczno-ekonomiczne realizacji programu dla rozwoju miasta i dla sytuacji społeczności lokalnej. W wypadku spodziewanych w tym względzie uciążliwości, opracowuje się system koniecznych osłon socjalnych. Zakończenie przygotowania rewitalizacji pozwala gminie na podjęcie uchwały - uchwały o podjęciu realizacji programu rewitalizacji.

Podjęciu uchwały może towarzyszyć powołanie odpowiednich struktur i form organizacyjnych służących skutecznej realizacji programu rewitalizacji. W procesie rewitalizacji obejmującym przygotowanie i realizację programu rewitalizacji uczestniczą dwa zasadnicze podmioty:

- Sektor publiczny - zarządza procesem (bezpośrednio, wzgl. posługuje się pełnomocnikiem) i realizuje niektóre zadania

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

rewitalizacyjne (prace porządkowe, inwestycje w zakresie zadań publicznych),

- Sektory prywatne - partycypują w uzgodnieniach i dyskusjach nad planem oraz realizują zadania inwestycyjne na obszarze własności prywatnej.

Ekonomiczne uwarunkowania inwestowania, na obszarach zdegradowanych, prowadzą do konfliktu między koniecznością osiągnięcia zysku, a uwzględnieniem interesów społecznych. Wynika on z faktu, że zamieszkujące obszary zdegradowane słabe ekonomicznie grupy ludności, nie są w stanie po realizacji inwestycji rewitalizacyjnych, zapewnić drogą opłat czynszowych, zwrot zainwestowanych kapitałów. Tym samym będą zmuszone do opuszczenia dotąd zamieszkanych obszarów. Zjawisko to dotyczyć też może najemców powierzchni użytkowych. Zapobiec temu można jedynie drogą szczególnej interwencji sektora publicznego. Chcąc zagwarantować mieszkańcom terenów zdegradowanych prawo do powrotu na warunkach niskich czynszów, sektor publiczny musi ponieść koszty odpowiadające różnicy między faktycznym nakładem inwestorów prywatnych a niewystarczającym ich odzyskiem (niski czynsz). Musi on albo subwencjonować koszty inwestycji, albo płacić znaczne dodatki mieszkaniowe. W krajach zachodnich, stosowane w tym celu subwencje, pochłaniały w latach 70. i 90. większość środków wspierających, skierowanych na rewitalizację. Obecnie nie jest to już możliwe ani na zachodzie ani w Polsce. Należy więc przyjąć, że w ramach procesów rewitalizacji nie da się w pełni zapobiec migracji ludności z odnawianych terenów do innych, tańszych obszarów mieszkalnych. Akceptacja społeczna takich procesów zależna będzie od tego, na jaką skalę będą one następować, jak i od jakości alternatywnych obszarów mieszkalnych.

Wywołane rewitalizacją migracje słabszych ekonomicznie grup mieszkańców, przenoszą problemy socjalne z obszarów zdegradowanych na inne obszary miasta. Z tej też racji konieczne jest działanie dwupoziomowe. Równocześnie z rewitalizacją, w ramach której następować będą procesy "gentryfikacji" (poprawy struktury społecznej), konieczne jest uruchamianie

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

projektów społeczno-ekonomicznych na innych obszarach miasta. Taką możliwość dają Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej.

W odróżnieniu od realizacji nowych inwestycji na terenach niezabudowanych za pomocą planu miejscowego, na terenach, których odnowa realizowana ma być metodą "rewitalizacji zachowawczo-adaptacyjnej", plany miejscowe nie stanowią skutecznego narzędzia zarządzania. Plan miejscowy jest aktem prawnym, określającym nowy ład przestrzenny. Definiuje nową zabudowę i funkcję na "dziewiczym" terenie i nie jest skierowany na kompleksowe procesy przekształcania i adaptacji istniejących, zdegradowanych przestrzeni miejskich. Plan miejscowy nie jest też w stanie wywołać efektu inwestycyjnego dla obszaru zdegradowanego.

Dlatego też, dla przygotowywania i realizacji procesów rewitalizacji wypracowano w Europie specjalne plany przestrzenne. Plany miejscowe sporządzano dla obszarów rewitalizacji dopiero po zakończeniu procesu rewitalizacji, dla uzyskania prawnego zabezpieczenia jego rezultatów.

Programy rewitalizacyjne jako wynik zmian w dziedzinie instrumentów prawa, praktyki planistycznej oraz zarządzania przestrzenią w gminach i struktur organizacyjnych lat 70., stanowiły zbiorowe dzieło planistów, gminy i mieszkańców. Ukazywały nowy porządek przestrzenny dla obszaru zdegradowanego. Przygotowaniu takiego programu towarzyszyć winna intensywna dyskusja publiczna oraz żywe akcje informacyjne. Samo wyłożenie już gotowego programu nie wystarcza.

Poprzez uchwalenie programu i spójnego planu przestrzennego dla rewitalizacji, daje gmina wyraz woli kompleksowej rewitalizacji zdegradowanego obszaru i gotowość jego koordynacji i wspierania konkretnymi działaniami. Fakt ten stanowi istotny sygnał dla rynków kapitałowych, gdyż tworzy dobre warunki ramowe dla sensownego i kompleksowego ruchu inwestycyjnego, co zwiększa bezpieczeństwo zainwestowanych tam środków i gwarantuje wiarygodność przyszłych kredytobiorców. Innym ważnym instrumentem dla rewitalizacji jest w krajach europejskich "umowa inwestorska". Gminy nie sprzedają tam istotnych

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

dla rozwoju miasta gruntów systemem przetargów (ceny ustala z reguły miejski rzeczoznawca), ale zawierają z inwestorami "umowy inwestorskie". Określają one zakres i charakter inwestycji i obowiązki obu stron do czasu jej realizacji. Umowa inwestorska jest integralnie związana z umową kupna-sprzedaży. Niewywiązanie się z umowy przez inwestora powoduje zwrot gruntu do gminy. Opisana już i stworzona na zachodzie "nowa kultura planowania i zarządzania przestrzenią" w dziedzinie rewitalizacji miast, nie została w Polsce jak dotąd ani zauważona, ani tym bardziej zintegrowana i dostosowana do polskich warunków. Aktualna polska ustawa o zagospodarowaniu i planowaniu przestrzennym, nie daje gminom praktycznie żadnych instrumentów dla przygotowywania i zarządzania procesami rewitalizacji miast.

Kompleksowy charakter procesu rewitalizacji, obejmujący problem przestrzeni miejskiej i jej funkcji, ochrony dóbr kultury, kwestii społecznych oraz jej cel usuwania zjawisk degradacji przestrzeni utrudniającej, a nawet uniemożliwiającej rozwój społeczno-ekonomiczny miasta i jego społeczności, nadał rewitalizacji na zachodzie status realizacji interesu publicznego. Tymczasem w polskim prawie, odnowa, czy rewitalizacja miast nie należy - jak dotąd - do zakresu zadań publicznych gminy i nie jest traktowana jako realizacja interesu publicznego. Znacznym deficytem jest brak w prawie polskim modelu "umowy inwestorskiej". Po sprzedaniu gruntu inwestorowi, gminy polskie mają niewielki wpływ na przebieg i realizację inwestycji. Generalnie nie istnieją w prawie polskim skuteczne instrumenty zarządzania rozwojem przestrzennym i rewitalizacją. Mankament ten, stawia w tej dziedzinie polskie prawodawstwo na etapie prawa zachodnioeuropejskiego lat 50. ubiegłego stulecia, czyli okres, w którym realizacja owego budownictwa, a nie rewitalizacja, stanowiła główne zadanie kształtowania przestrzeni miast. Ograniczenie instrumentów planistyczno-prawnych do planu miejscowego oraz brak regulacji dla rewitalizacji, preferuje w szczególności sposób działania inwestycyjne prywatnych developerów, realizujących je na terenach dotychczas niezabudowanych. Jednym ze skutków tego stanu rzeczy jest koncentracja istniejących kapitałów prywatnych na obszarze nowego budownictwa poza obszarami zdegradowanymi. Stanowi to istotną przeszkodę dla rewitalizacji i zmniejsza jej szanse powodzenia.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Towar sprzedaje się na targu i w sklepie nie martwiąc się tym, co kupujący z nim uczyni – ważne, że za niego zapłacił. Grunt miejski nie jest zwykłym towarem, jest publicznym dobrem ekonomicznym zdolnym generować tak pieniądze jak i kształt przestrzenny miasta. Dlatego też, polityka gruntowa i procesy prywatyzacji nieruchomości w mieście nie mogą być traktowane jako wyprzedaż towaru dla powiększenia kasy miejskiej. Raz źle sprzedany grunt czy nieruchomość, tj. sprzedany bez umiejętnego zabezpieczenia tkwiących w nim potencjałów ekonomicznych i miastotwórczych, staje się czynnikiem degradacji miasta, względnie hamuje jego prawidłowy rozwój. Inteligentna polityka gruntowa na obszarach zurbanizowanych i zdegradowanych, jest jednym z podstawowych instrumentów rewitalizacji i rozwoju miast oraz jednym z najważniejszych elementów systemu zarządzania przestrzenią. Grunty gminne to potencjał, którego kapitało- i miastotwórcze funkcje muszą zostać niezwykle troskliwie zabezpieczone. Również grunty prywatne i ich udział w procesie rewitalizacji, winny być przedmiotem gminnej troski i to szczególnie wówczas, gdy ich właściciele w swej naiwności, niewiedzy ekonomicznej, czy krótkowzroczności, traktują je tylko jako przedmiot użytkowy, albo jako instrument do realizacji egoistycznych interesów prywatnych, sprzecznych z interesem publicznym ⁷.

W wyniku wprowadzenia regulacji czynszów, obszar starego budownictwa, będący w posiadaniu indywidualnych podmiotów prywatnych, pozbawiono zdolności generowania środków finansowych koniecznych dla rewitalizacji (zdolności kredytowej), na skutek zablokowania możliwości odzyskiwania nakładów inwestycyjnych na remonty. Tak ograniczona własność, traci wartość dla rynku kapitałowego. W ten sposób nie stanowi ona potencjału ekonomicznego dla procesów rewitalizacji.

Prywatyzacja mieszkań i stworzenie wspólnot mieszkaniowych tam, gdzie objęło to niewyremontowaną substancję starego budownictwa, stworzyła struktury własnościowe pozbawione praktycznie zdolności kredytowych.

⁷ Op. cit.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Indywidualne podmioty prywatne znajdują się w sytuacji właścicieli zdekapitalizowanych domków jednorodzinnych. Fundusze remontowe nie pozwalają na finansowanie koniecznych w większości wypadków remontów kapitalnych nieruchomości. Mieszana własność gminna i prywatna paraliżuje organizacyjnie możliwości remontowe. Tworzenie w ramach procesów prywatyzacji parceli na obrysie budynków doprowadziło do degradacji wartości gruntu poprzez odcięcie budynków od ich zapleczy, a odcięte od budynków tereny pozostające przy gminach, stały się kompletnie bezwartościowe.

Prywatyzacja szop i garaży (również na ich obrysie), doprowadziła do chaotyźacji przestrzeni i struktury gruntów, degradując zarówno ich wartość ekonomiczną, jak i wartości lokalizacyjne ich otoczenia.

W ten sposób, niska z istoty rzeczy wartość gruntów na obszarach zdegradowanych, uległa dalszej degradacji. Z powyższych powodów ani własność wspólnot mieszkaniowych, ani wiele gruntów powstałych w wyniku prywatyzacji komunalnych zasobów mieszkaniowych nie stanowią potencjałów ekonomicznych dla rewitalizacji.

Obszar ten pozbawiony jest zdolności generowania środków na remonty, gdyż z racji braku własności gruntowej, budynki spółdzielni mieszkaniowych nie stanowią zabezpieczenia kredytowego. Z tej racji "własność" spółdzielcza nie może uczestniczyć w procesie rewitalizacji. Gminy z natury rzeczy nie powinny posiadać własności wymagającej nakładów inwestycyjnych, których odzyskanie wymaga działalności typowej dla sektora prywatnego (właściciela nieruchomości) i niesłużącej celom publicznym. Dodatkowo, z uwagi na ograniczenia wysokości czynszu, ewentualne nakłady inwestycyjne musiałyby być pokrywane ze środków budżetowych. Już tylko z uwagi na stan budżetów gminnych, sytuacja taka jest problematyczna.

Z tej też racji, własność komunalna zasobów mieszkaniowych nie posiada zdolności do generowania środków finansowych na remonty i nie może skutecznie uczestniczyć w procesach rewitalizacji.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Polskie instrumenty prawne nie przewidują koniecznych dla rewitalizacji planów i procedur. Jak długo nie zostaną one wprowadzone, należy plan i plan przestrzenny rewitalizacji sporządzać i uchylać jako zmianę studium. W ten sposób plan przestrzenny rewitalizacji stanowić będzie podstawę dla wyprowadzania z niego koniecznych planów miejscowych i udzielania warunków zabudowy, przewidzianych procedurą w sytuacji nieistnienia planu miejscowego.

Posiadanie zasobów mieszkaniowych przez gminy stawia je w mało komfortowej sytuacji "biednego kamienicznika", który nie jest w stanie inwestować na obszarze własnych zasobów mieszkaniowych. Gmina nie może bowiem odzyskiwać zainwestowanych kapitałów drogą rynkowego czynszu, a finansowanie remontów mieszkań bez odzyskiwania nakładów prowadziłoby na dłuższą metę do katastrofy budżetowej.

Dla uzyskania zdolności generowania środków finansowych na cele rewitalizacji przez własność komunalną ich odzyskiwania, jak i generalnie dla osiągnięcia skutecznej kapitalizacji mienia komunalnego, winna gmina założyć spółkę gminną dla rozwoju i rewitalizacji miasta z. o.o – będącą własnością gminy. Zadania spółki obejmować winny:

- przejęcie na własność i gospodarowanie gminnymi zasobami mieszkaniowymi oraz realizowanie remontów tych zasobów w ramach Planów rewitalizacji (spółka jest **prywatnym** właścicielem zasobów mieszkaniowych),
- przejęcie gminnych terenów rozwojowych i wymagających restrukturyzacji w celu ich przygotowania dla prywatyzacji i zabezpieczenia koniecznych tam inwestycji (samyh inwestycji spółka z reguły nie będzie realizować),
- Przygotowywanie i koordynacja Planów rewitalizacji i realizacja w imieniu gminy jej zadań publicznych w ramach tych Planów.

Spółka z o.o. posiada zdolność kredytową, będzie więc mogła obciążać swój nieodpłatnie przekazany jej przez gminę majątek gruntowy zobowiązaniami

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

kredytowymi, a posiadane przez nią i wygospodarowane środki, kierować na pokrycie kosztów swego działania, na cele rozwoju i rewitalizacji oraz komplementowanie środków pomocowych.

W ten sposób stanowi spółka - jako "przedłużenie" gminy - instrument zarządzania polityką gruntową, inwestycyjną i rewitalizacyjną.

Dokonuje koniecznych scaleń lub podziałów gruntu, tworząc struktury sprzyjające inwestycjom, dokonuje koniecznych prac porządkowych (np. rozbiórek i oczyszczania terenu, tworzenia infrastruktury), co przynosi wzrost wartości gruntu, kierowany na refinansowanie koniecznych nakładów. Spółka kapitalizuje własność gminną, kierując ją na rozwój miasta, a nie na potrzeby budżetowe i wydatki nieinwestycyjne. Konstrukcja spółek nadaje się także do realizacji remontów budynków. Może to czynić jako **prywatny właściciel**, wyposażony we własność znacznego obszaru mieszkalnictwa. Łączy cechy spółki gminnej - jednostki politycznie zależnej od gminy - ze statusem prywatnego właściciela budynków posiadającego zdolność kredytową. Zajmując się zarządzaniem zasobami mieszkaniowymi, posiada know-how, istotny dla realizacji zadań związanych z problemami lokatorów (organizowanie koniecznych przeprowadzek, i mieszkań zastępczych, zamiany mieszkań, doradztwa lokatorom itp.). Jej obszar działań integruje cały szereg pól istotnych dla przygotowania, organizacji i koordynacji procesu rewitalizacji i łączy je z aktywnościami w zakresie inwestycji w budownictwie mieszkaniowym. We władaniu spółki znajdują się też obszary, na terenie których konieczne jest prowadzenie działań, niezbędnych dla ich prywatyzacji w celach inwestycyjnych.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

ANKIETA

do Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki

Konsultacje społeczne

Szanowni Państwo

W związku z prowadzeniem prac nad opracowaniem Programu Rewitalizacji, zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Ankiety prosimy składać do dnia **2016 roku** w sekretariacie Urzędu lub wysłać na adres mailowy: Ma ona na celu zapoznanie się z opinią mieszkańców Gminy Koluszki na temat aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, mocnych i słabych, szans oraz zagrożeń związanych z jego rozwojem. Państwa opinia jest niezwykle istotna z punktu widzenia realności i skuteczności przyjętych w Programie celów oraz zadań, mając tym samym duży wpływ na jakość gotowego opracowania. Jednocześnie pragniemy zapewnić, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą prezentowane wyłącznie w formie zbiorczej.

Program do pobrania na stronie www.koluszki.pl

Prosimy o wpisanie znaku X w odpowiednie pola w poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza ocenę najniższą, natomiast 5 ocenę najwyższą.

Metryczka

M.1. Płeć

Kobieta	
Mężczyzna	

M.2. Wiek: (Przedziały w latach)

Do 18 lat	
Od 19 do 35 lat	
Od 36 do 59 lat	
60 lat i więcej	

M.3. Wykształcenie:

Podstawowe i gimnazjalne	
Zasadnicze zawodowe	

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Średnie	
Wyższe	

M.4. Czy pracuje Pan(i) zawodowo?

Pracownik najemny	
Pracuję na własny rachunek	
Nie pracuję, jestem emerytem/rencistą	
Nie pracuję, uczę się/studiuję	
Nie pracuję, poszukuje pracy	
Inne (jakie?)	

M.5. W jakim obszarze miasta Pan(i) mieszka?

Obszar Miasta	
Poza obszarem Miasta	

Kwestie rewitalizacji

P1. Jak ocenia Pan/Pani swoją znajomość konsultowanego dokumentu – założeń Programu Rewitalizacji? (dokument dostępny na www.Koluszki.pl) (tylko jedna odpowiedź)

Bardzo dokładnie zapoznałem/am się z programem	
Zapoznałem/am się tylko z fragmentami programu	
Pobieżnie przeczytałem/am program	
Nie znam założeń programu → przejdź do pytania P4	

P2a. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani założenia Programu Rewitalizacji? (tylko jedna odpowiedź)

Zdecydowanie pozytywna	
Pozytywna	
Negatywna	

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Zdecydowanie negatywna	
Trudno powiedzieć	

P2b. Proszę o uzasadnienie swojego wyboru:

.....

.....

P3. Jak ocenia Pan(i) wyznaczony w dokumencie obszar objęty działaniem rewitalizacyjnym w Koluszkach? (tylko jedna odpowiedź)

Jest odpowiednio wyznaczony, nie ma, co do tego zastrzeżeń	
Jest zbyt wąski, powinien dotyczyć także innych miejsc w mieście. Jakich?	
Jest zbyt szeroki, powinien ograniczyć się do węższego obszaru. Jakiego?	

P4. Czy na terenie Gminy Pana/Pani zdaniem występują poniższe zjawiska społeczne? (tylko jedna odpowiedź w każdym wierszu)

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Bezrobocie				
Ubóstwo - niskie dochody				
Przestępczość				
Patologie społeczne np. alkoholizm, narkomania				
Brak poczucia bezpieczeństwa				
Uboga baza kulturalno-oświatowa				
Odływ młodych ludzi				
Brak aktywności społecznej				
Inne				

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

P5. Jakie działania w ramach rewitalizacji powinny być realizowane w pierwszej kolejności
(Proszę wskazać maksymalnie 5 działań – porządkując je według kolejności, przypisując im odpowiedni numer od 1 do 5, gdzie 1 to działanie które powinno być realizowane w pierwszej kolejności, 5 – w piątej)

Uporządkowanie historycznego centrum Koluszek, stworzenie deptaka i zamknięcie niektórych ulic dla ruchu samochodowego	
Odnowienie istniejącej architektury, poprawa wyglądu elewacji kamienic oraz dachów	
Wprowadzenie nowej zabudowy z usługami nastawionymi na turystykę (np. hotel, restauracja i bar)	
Ożywienie handlu, turystyki i kultury	
Możliwość przeprowadzenia imprez masowych w centrum miasta jak np. jarmarki, koncerty i inne	
Stworzenie klimatu i miejsca do spotkań mieszkańców i gości miasta – inwestycje w małą architekturę: ławki, klomby, toaleta, itd.	
Inwestycje w oświetlenie ulic	
Organizacja dodatkowych zajęć dla dzieci i młodzieży	
Organizacja zajęć dla dorosłych, w tym umożliwiających zdobycie nowych kwalifikacji	
Wydzielenie terenów inwestycyjnych oraz stworzenie nowych miejsc pracy	
Nowe chodniki, ścieżki rowerowe	
Inne, jakie?	

P6. Proszę wskazać jakich pięć najważniejszych efektów oczekiwał/a/by Pan/i w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 5 odpowiedzi)

Poprawa estetyki miasta		Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej	
Poprawa bezpieczeństwa na ulicach		Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej	
Wzbogacenie się mieszkańców		Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej	

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Zwiększenie liczby miejsc pracy, zmniejszenie bezrobocia		Odnowa zabytków miasta	
Pozyskanie dużych inwestorów		Utrzymanie walorów przyrodniczych Koluszek	
Rozwój mikro i małej przedsiębiorczości		Pobudzenie aktywności dzieci i młodzieży	
Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystyczno-rekreacyjnej		Inne (<i>jakie?</i>)	

P7. Gdyby był/a/ Pan/ii przedsiębiorcą zainteresowanym współpracą w ramach rewitalizacji Gminy Koluszki to na jakie przedsięwzięcia, które zamierzał/a/by Pan(i) zrealizować w ramach programu rewitalizacji, chciał/a/by Pan/i otrzymać wsparcie finansowe?

.....

P8. W jakim stopniu zgadza się Pan(i) z tym, że po zakończonej rewitalizacji Gminy Koluszki stanie się miejscowością atrakcyjną do wypoczynku, oferującą wiele form spędzania wolnego czasu? (tylko jedna odpowiedź)

Zdecydowanie tak	
Raczej tak	
Ani tak, ani nie	
Raczej nie	
Zdecydowanie nie	
Trudno powiedzieć	

P9. Gdyby powstała nowa społeczna organizacja (np. stowarzyszenie) zajmująca się sprawami mieszkańców Gminy Koluszki to powinna się ona zajmować przede wszystkim?

.....
.....

P10. Czy uważa Pan(i), że przygotowany Program Rewitalizacji przyczyni się do podniesienia poziomu życia mieszkańców gminy? (tylko jedna odpowiedź)

Zdecydowanie tak	
Raczej tak	
Ani tak, ani nie	
Raczej nie	

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Zdecydowanie nie	
Trudno powiedzieć	

P11. Kto Pana/i zdaniem powinien przede wszystkim odpowiadać za działania rewitalizacyjne? (tylko jedna odpowiedź)

Urząd miasta	
Organizacje pozarządowe	
Prywatni przedsiębiorcy	
Sami mieszkańcy	
Ktoś inny, kto?	
Trudno powiedzieć	

Dziękujemy za udział w badaniu!

Jeśli są jeszcze jakieś kwestie dotyczące rewitalizacji, które nie zostały uwzględnione w ankiecie, proszę je wpisać poniżej:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Formularz Zgłoszeniowy

do Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki

1. Nazwa i adres projektodawcy:

2. Status prawny projektodawcy:

3. Nazwa projektu:

4. Przedmiot projektu:

5. Koszt całkowity projektu brutto oraz netto

Program Rewitalizacji Gminy Koluszek

6. Możliwość zapewnienia wkładu własnego:

Tak - Nie

Podać procentowy udział środków własnych i jego potwierdzenie

7. Obszar realizacji projektu

8. Harmonogram realizacije projekta

9.Oczekiwane produkty, rezultaty, oddziaływania projektów:

Podpis i pieczęć osoby upoważnionej

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

XI OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

XII PODSUMOWANIE

Gminę Koluszki charakteryzuje wysoki poziom degradacji rozumianej, jako wieloaspektowy obszar kryzysowy. W procesie określenia ewentualnych potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (pobudzającym aktywność lokalną) przygotowujących w kolejnym etapie do działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu.

Obszar Gminy charakteryzuje duże natężenie problemowe w zakresie rewitalizacji i wynika ze znaczącego nasycenia zabytkami, które zmieniają i winny zmieniać swoją funkcję.

Projekty rewitalizacji są określane przy założeniu precyzyjnego skoncentrowania na najbardziej zdegradowanych (problemowych) obszarach, efektywnie oddziałując na cały objęty programem rewitalizacji obszar, a nie punktowo.

Należy podkreślić, że konieczne jest dążenie w realizacji programów rewitalizacji do koordynacji instrumentów wsparcia.

Problem:

- brak koordynacji działań gminy w zakresie podejmowania działań rewitalizacyjnych,
- brak koncentracji środków na kompleksowe rozwiązania rewitalizacyjne,
- brak aktualnych programów rewitalizacyjnych,
- brak połączenia działań rewitalizacyjnych inicjowanych przez JST z innymi grupami interesariuszy społecznych oraz prywatnych.

Rozwiązanie:

- implementacja kompleksowego programu rewitalizacji na obszarze całej gminy,
- realizacja zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych na obszarze gminy.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Rezultaty realizacji projektu istotne dla rozwoju obszaru objętego Programem Rewitalizacji:

- wykorzystanie potencjału tkwiącego w turystyce aktywnej nad jeziorami,
- włączenie społeczne marginalizowanych grup z obszarów zdegradowanych i peryferyjnych,
- niwelowanie zjawisk związanych z problemami społecznymi obszarów,
- zwiększenie zainteresowania turystów nową kompleksową ofertą,
- rozwój funkcji gospodarczych w centrach miejscowości,
- włączenie społeczności zamieszkujących obszary zdegradowane i peryferyjne,
- rewitalizacja centralnych obszarów miejscowości – głównych ulic,
- nadanie nowych funkcji gospodarczych i rozwój dotychczasowych funkcji,
- promocja i rewitalizacja społeczna w ramach działań „miękkich”,
- uporządkowanie placów,
- odnowa chodników,
- rewitalizacja starych kamienic,
- nadanie funkcji gospodarczych zaniedbanym budynkom,
- uporządkowanie terenów zielonych i małej architektury,
- przebudowa oświetlenia,
- oznakowanie i informacja turystyczna,
- oferta gospodarcza dla drobnych działalności usługowych.

Na rewitalizowanych obszarach miejscowości powstaną nowe funkcje gospodarcze, w szczególności w zakresie usług dla mieszkańców i turystów, wzrost atrakcyjności terenów pozwoli na przyciągnięcie większej liczby inwestorów.

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

Rekomendacja:

Należy podkreślić, że konieczne jest dążenie w realizacji programów rewitalizacji do koordynacji instrumentów wsparcia. Na przykład w zakresie procesów rewitalizacyjnych pośrednio lub bezpośrednio związanych z prowadzeniem inwestycji w budynkach, w szczególności w sposób komplementarny powinny być traktowane takie instrumenty jak Fundusz Termomodernizacji i Remontów i programy NFOŚiGW dotyczące modernizacji budynków publicznych oraz działania finansowane ze środków UE (w ramach POIiŚ oraz RPO) dotyczące efektywności energetycznej i rewitalizacji budynków mieszkalnych i publicznych. Spójne powinny być również działania finansowane z Funduszu Dopłat z działaniami finansowanymi ze środków UE. W szczególności dotyczy to tworzenia i obsługi mieszkań dla tzw. grup specjalnych – osoby starsze, osoby niepełnosprawne, osoby opuszczające dom dziecka, imigranci itp.

Konieczne jest angażowanie społeczeństwa i umożliwienie szerokiej partycypacji w procesie przygotowania, a potem ich realizacji/wdrażania programów, partycypacja społeczna musi być „wpisana” w proces rewitalizacji jako fundament wielu działań.

Ważne jest, aby programy rewitalizacji posiadały przejrzysty system monitoringu skuteczności działań i odpowiednio elastyczny system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany.

Lp.	Nazwa zadania	Numer działki, obręb	Powierzchnia obszaru	Liczba Ludności
1.	Przywrócenie funkcji społeczno-gospodarczej zdegradowanych obszarów w mieście Koluszki poprzez ich kompleksową rewitalizację.		29,00 ha	
Łącznie dla obszaru rewitalizacji			29,00 ha	
Łącznie dla gminy			157,2 ha	
% gminy objęty rewitalizacją			18,45%	

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

XIII SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Wydatki gminy wg działów klasyfikacji budżetowej w 2015 r. (źródło: GUS)	18
Rysunek 2. Dochody gminy wg działów klasyfikacji budżetowej w 2015 r. (źródło: GUS)	19
Rysunek 3. Liczba ludności Gminy Koluszki w latach 2009-2015 (źródło: GUS)	20
Rysunek 4. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2009-2015 (źródło: GUS)	21
Rysunek 5. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w latach 2009-2015 (źródło: GUS)	21
Rysunek 6. Struktura ludności Gminy Koluszki - podział na funkcjonalne grupy wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) w 2009 r. (źródło: GUS)	22
Rysunek 7. Struktura ludności Gminy Koluszki - podział na funkcjonalne grupy wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) w 2015 r. (źródło: GUS)	23
Rysunek 8. Stopa bezrobocia w latach 2009-2015 dla Gminy Koluszki, Powiatu Łódzkiego Wschodniego, Województwa Łódzkiego i Polski (źródło: GUS)	24
Rysunek 9. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w latach 2009-2015 dla Gminy Koluszki, Powiatu Łódzkiego Wschodniego, Województwa Łódzkiego i Polski (źródło: GUS)	25
Rysunek 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Koluszki w latach 2009-2015 (źródło: GUS)	26
Rysunek 11. Liczba uczniów w latach 2009-2015 (źródło: GUS)	29
Rysunek 12. Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem w latach 2009-2015 dla Gminy Koluszki, Powiatu Łódzkiego Wschodniego, Województwa Łódzkiego i Polski (źródło: GUS)	33

Program Rewitalizacji Gminy Koluszki

XIV ŹRÓDŁA

1. Dane Urzędu Miejskiego w Koluszkach,
2. Ustawa o rewitalizacji,
3. Dane Głównego Urzędu Statystycznego,
5. Wytyczne rewitalizacyjne,
6. Opracowania własne.

Wersja do konsultacji